Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

LEIF PAGH SØRENSEN OG ERIK BONDE HANSEN

Svendborg 1.

Thurø og Tåsinge - Skårup og Vejstrup

på

GAMLE POSTKORT

FORLAGET LEA

Leif Pagh Sørensen og Erik Bonde Hansen

Svendborg 1

Thurø og Tåsinge, Skårup og Vejstrup på gamle postkort

Forlaget LEA

Leif Pagh Sørensen og Erik Bonde Hansen
Svendborg 1
Thurø og Tåsinge,
Skårup og Vejstrup
på gamle postkort
er udgivet på Forlaget LEA

Tryk: th. isagers bogtryk a/s

Postkortenes historie

Nøjagtig hvornår de første »rigtige« postkort i Danmark blev fremstillet, ved man ikke. Men det må være omkring 1880. De var håndkolorerede og oftest med en *»hilsen fra...«* (bynavn, turiststed eller lign.) og med to-tre små billeder af seværdigheder fra området. Disse billeder var ofte typiske for klunketiden - blomsteromkranset og romantiserede på forskellig vis.
Senere - op mod århundredeskiftet - indtog fotografiet mere og mere postkortenes »forside«, og med dette begyndte postkortets egentlige glansperiode.
I tiden fra 1900-1910 finder vi de skarpeste og tydeligste fotografier. Men også i en rigdom med hensyn til emne og motivvalg er denne epoke spændende. Og det skyldes ikke mindst de gamle »kanonfotografer«s dygtighed, fantasi og flid, at der i dag findes en så stor og rig fotobeskrivelse af denne spændende tid. Fra den epoke findes fotos med næsten ethvert motiv - med landskaber - gadebilleder - hestetrukne sporvogne - biler - sejlskibe - lokomotiver - folk og fæ - boligindretning - juletræet og dets gaver - forskellige håndværk og meget mere. Her er altså store muligheder for folk med samlermani. Men mest spændende er dog nok de mange motiver med miljøer fra by og land.
Postkortet før 1905 kan kendes på, at man på den ene side kun måtte skrive modtagerens navn og adresse og på den anden var en billedside. Man ser her ofte, at billedsiden er tæt beskrevet. Andre gange var der en lille hvid »bræmme«, hvor man kunne skrive en hilsen. Efter 1905 er adressesiden delt med en skillelinje - adressen til højre og et skrivefelt i venstre side.
I tiden omkring århundredeskiftet blev det en modesag særlig for unge mennesker at samle på »prospektkort«. Man sendte hinanden postkort fra de steder, man havde været. Eller man købte selv for at mindes en rejse eller udflugt. For os i dag kan det måske være svært at forstå, at det at modtage et postkort ikke blot

var en venlig hilsen, men også viste at vedkommende ville ofre lidt på een. I vor samling findes et postkort fra en søster »der var ude at tjene« og ikke kunne få fri til sin lillebrors konfirmation. Postkortet er sendt i samme anledning - og hendes forældre skriver tilbage, at de var meget glade for hendes hilsen, men hun skulle da ikke have sat sig i en sådan udgift!
Jo, tiderne har skiftet, når man sammenligner med i dag. Postkortene blev samlet i specielle albums med udstansede hjørner lige til at sætte postkortet ind i. Under højtider og ved særlige lejligheder, hvor familie og venner var samlet, kom albummene frem og blev beundret og gav inspiration til samtalestof om dette og hint. Heldigvis for os samlere er mange af disse albums bevaret op til i dag, og vi kan ved samme lejlighed ikke lade være med at sende venlige tanker til de mange dygtige »kanonfotografer« fra århundredeskiftet - uden dem ville det jo ikke have været muligt at udgive en bog som denne. Det gælder vore lokale boghandlere fra dengang, f.eks.: Albert Hansen - Kielberg - Henrik Klindt - P. Andreas Brandt - Fru W. Jepsen og Søn - Fedder Hansen - Smilende Mary - og mange flere, samt københavnske firmaer som: Peter Alstrup - Warburgs Kunstforlag - Stenders Forlag og Dansk Lystrykkeri, hvis fotografer har taget mange virkelig gode billeder, nogle endda rene »perler«.
Man skal tænke på, at når en fotograf på den tid tog ud med sin kasse og trebensstativ og fandt det ønskede motiv, var det et stort og møjsommeligt projekt, inden han fik billedet »i kassen«. Eksempelvis en landsbygade: Folk gik ind og gjorde sig fint i stand - man tog sit fine stadstøj på - og børnene skulle renskures. - Folk tog sig også bedre tid dengang. Det tog iøvrigt også sin tid med selve fotograferingen - ikke mindst grundet de langsomt arbejdende film på glaspladerne.

Fra starten var bogen tænkt som en cykeltur, sådan at vi forestillede os, at vi ville opleve det, når vi cyklede igennem vor kommune - med billeder fra de steder, vi kom forbi. Enkelte steder stopper man op og kaster måske et blik bagud - eller ser på en udvikling; men man holder ruten.
Hvad sker der egentlig, når vi ser på gamle fotos fra »vores egn«? Ja, så er der visse ting, der dukker op i erindringen og som man nikker genkendende til. Og inden man tænker over det, er man i en mægtig diskussion om emnet: »Kan du huske?«. Det er en dejlig, varm følelse, og man mindes glad sin barndomstid. Måske har man gået med aviser i den afbildede gade? - eller - derinde i huset boede den gamle dame, der altid gav en tiøre, når man hjalp hende - og i det hus der skulle man passe på, for de havde en hund, som bed én i...
Som regel husker man jo kun de »lyse sider« - men alligevel er det pudsigt, at jo ældre man bliver - jo tydeligere står ens barndom. Jo - også på denne måde kan postkortene være en inspirationskilde. Det sværeste for os - efter vi var blevet enige om at udgive denne bog - har nok været at udvælge de postkort, der skulle med i bogen. (Der har nok været fremstillet omkring 5000 stk. i Svendborg-området).

Vi har slået vore samlinger sammen, (ca. 6000 stk.) og har udvalgt det, vi vurderede var noget af det bedste; men døm selv! Vi synes der er mange gode billeder fra en længst svunden tid, men mange af stederne er dog stadig genkendelige. En stor del af disse billeder findes kun som postkort - de gamle glasplader er forlængst gået til. Medtaget i bogen er kun postkort fra tiden før 1935, og ca. 90% af disse er fra glansperioden 1900-1910.
Et foto kan fortælle meget om et miljø. - Vi har i dag ofte en mening om, at tiden omkring århundredeskiftet var et trygt miljø, hvor alle kendte hinanden på godt og ondt, men et foto kan også fortælle meget om en person.
Til eksempel en kvinde! Er hun klædt rig eller fattig? Hendes smag med hensyn til påklædning og frisure siger også noget om personen. Er hendes holdning rank? Eller hendes ansigt: er det solbrændt, rynket, og furet, eller ungt?
Vi har haft mange interessante timer - og synes det er

en dejlig oplevelse blot at læse billeder. Vi håber, at De må få nogle gode timer, og at bogen også vil kunne inspirere Dem. Skulle dette være tilfældet, har vi en bøn til vore læsere: Skulle nogen ligge inde med gamle postkort fra Danmark og især fra det sydfynske øhav, vil vi meget gerne kontaktes og eventuelt låne postkortene til påtænkte kommende udgivelser. Her kan nævnes specielt Svendborg by samt Langeland. I så fald kan man henvende sig til: *Erik Bonde Hansen, Vestergade 32, 5700 Svendborg,* eller på telefon *(09) 21 59 11.*

Til sidst skal der bringes en stor tak til alle, der har bidraget med postkort - oplysninger eller anden hjælp til udgivelse af denne bog, men en helt speciel tak skal gives til forhenværende redaktør Holmskov, Tåsinge. Uden hans store viden om Tåsinge, samt hans beredvillighed til at bidrage med gode tekster om Tåsinge, var denne bog ikke blevet nær så interessant læsning. »Tak for hjælpen«, Holmskov! - »Det var morsomt at høre dig fortælle om Tåsinge!«

Erik Bonde Hansen og *Leif Pagh Sørensen.*

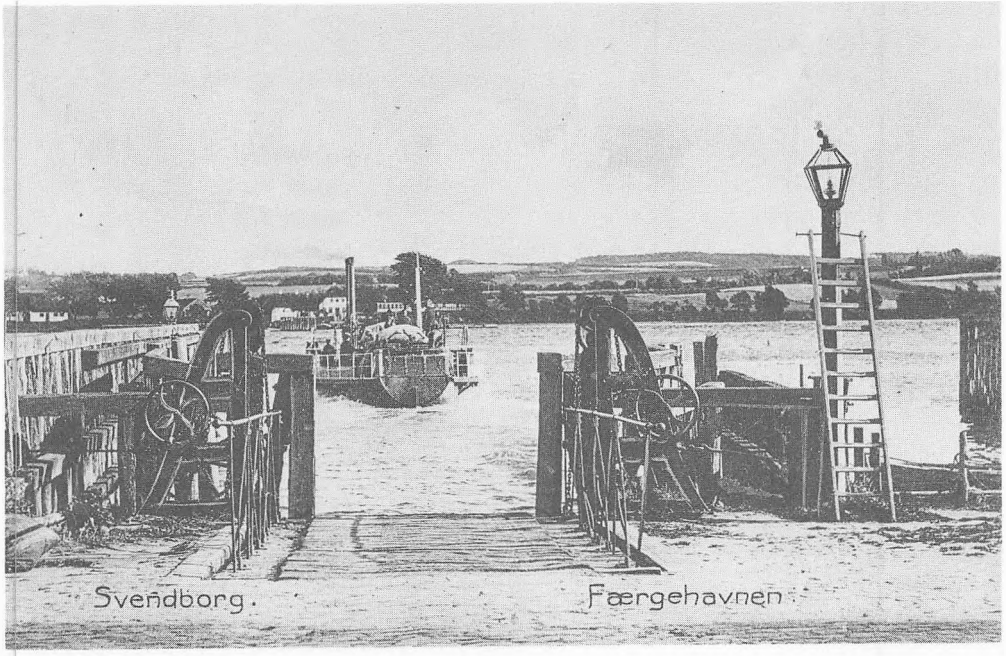

Hjuldamperen »Fritz Juel« afgår fra Svendborgsiden. Neonlys, hvad er det for noget pjat? Nej, må vi bede om den gamle, herlige petroleumslygte. Disse var dog ikke særlig effektive i tåge, men så brugte man tågehorn. Både ved færgelejet i Svendborg og Vindeby stod derfor en mand når det var tåge og blæste - ikke i horn - men i en konkylie.

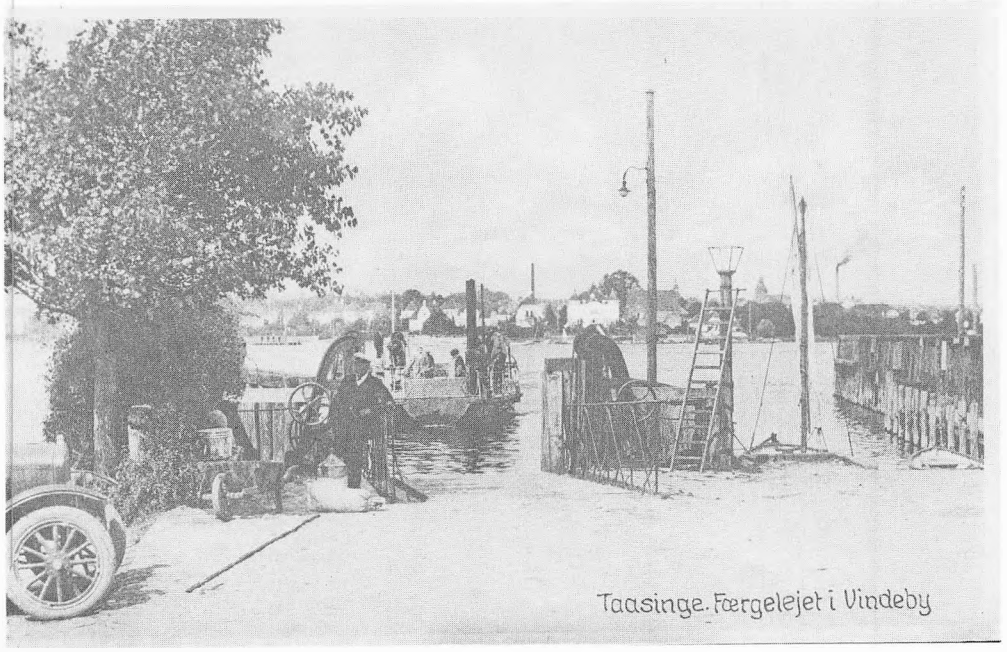

Det gamle færgeleje i Vindeby. Her ser man Danmarks 2. ældste damphjulfærge »Fritz Juel«. Den ældste af denne art er »Hjejlen«, der stadig i dag plasker af sted på Silkeborgsøerne. »Fritz Juel« gik kun hver halve time og kunne foruden passagerer kun befordre tre hestevogne ad gangen. Natsejlads var der ikke noget der hed, idet den sidste færge afgik ved ca. 22-23-tiden. Til højre på billedet ses en robåd og en sejlbåd, der så besørgede natteravnene over sundet.
Først skulle man dog banke den vagthavende bådfører op. Det kunne tage sin tid før han blev klar, for først skulle han have sig en kaffetår og piben omhyggelig stoppes, men ingen vovede at knurre.

Her ses den gamle Vindeby Kro, der stammede fra forrige århundrede. En gårdejer på Tåsinge købte senere kroen og byggede på pladsen en større, moderne kro, der imidlertid nedbrændte. Kroen er ikke blevet genopbygget. Mange steder i landet findes der ved færgestederne en kro. Vindeby Kro havde stor betydning for Tåsinges landmænd, for her kunne de i kroladen stalde ind med deres hestekøretøjer, mens de enten var til marked eller havde ærinde i byen.
Mange landmænd og andre godtfolk fik sig en hjertestyrkning på kroen, mens de ventede på færgen. Kroen lå jo kun nogle få skridt fra færgelejet. Ofte skete det at færgen »snød« de rejsende - ja, så blev det til en omgang mere.

Som årene gik steg selvfølgelig færgetrafikken, særlig da der kom flere biler.
»Fritz Juel« kunne ikke mere alene klare overfarten og man indsatte en stor motorfærge. Den gamle hjulfærge blev derefter kun benyttet som reservefærge.

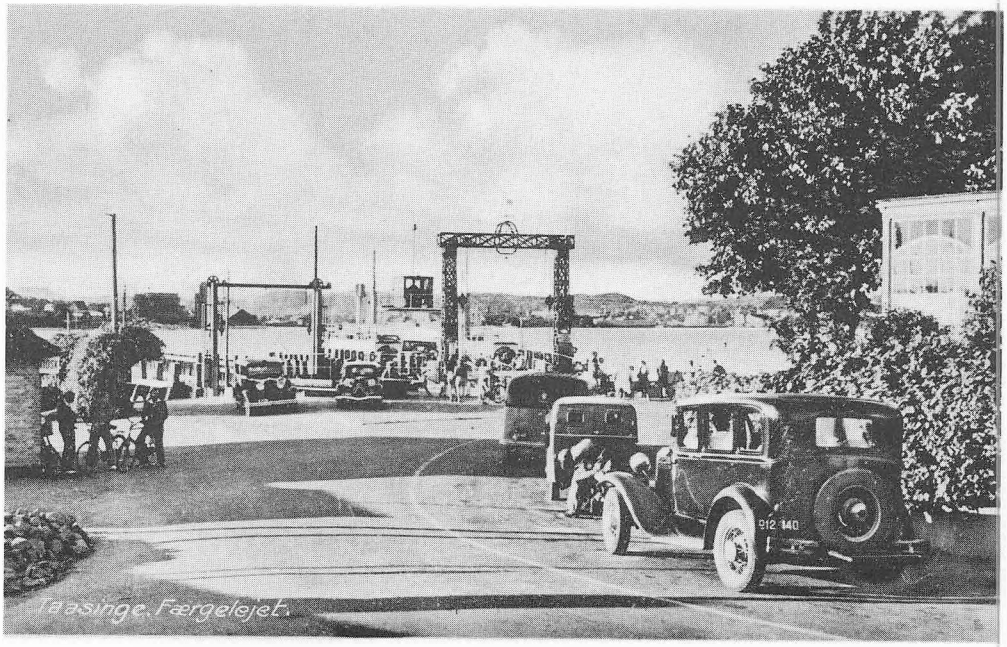

Det enlige hus i Braten ligger lige ud til Svendborgsund og ellers med en mindre skov på de tre sider. Indtil 1930'erne var det om sommeren et yndet udflugtssted for mange svendborggensere. Her kunne de bade og spise deres medbragte mad og der kunne også købes kaffe og sodavand.

Parti fra Bregninge by på Tåsinge. Billedet er taget omkring 1920. Bygningen i midten er Bregninge Kro. Bygningen for enden af vejen er opført af daværende sadelmager- og tapetserermester Preben Christensen, der også havde butik med møbler.

Bortset fra at hovedindgangen til Bregninge Kro på dette postkort er placeret i gavlen, og i dag på facaden, står selve det udvendige af kroen uberørt som da den blev bygget i 1864. Man bemærker den franskklippede hæk og en mælkevogn med hesteforspand. Men ellers var der ingen stor daglig trafik, som i dag hvor vejen er blevet til hovedvej A9.

Bregninge Kro betegnedes i sin begyndelse som restauration, hvilket fremgår af skiltet på gavlen. Kroen havde på den tid kun sommerbevilling. Resten af året ernærede den daværende ejer sig som bødker. Kroen er opført 1864 af Jørgen Madsen, der netop lige var hjemsendt fra krigen. På gavlen , lige over hoveddøren, står værtsparrets initialer *JM* og *HA* og i midten af navnene er indmuret en kanonkugle - et minde fra krigen. På billedet ses det første værtspar og bag det store skilt lå byens gadekær.

På dette postkort ses til venstre et ældre bindingsværkshus, hvorfra der i et par menneskealdre blev drevet sadel- og tapetsererforretning. Huset for enden er den daværende præstegårdsforpagterbolig. Der er ingen tvivl om, at manden, der ser henad vejen, er grundlæggeren af Bregninge Kro, Jørgen Madsen.

Der findes ikke noget bestemt årstal for opførelsen af Bregninge kirke, men den er fra før 1376, skriver en historiker.
Den har dog flere gange skiftet udseende og i år 1600 tilbyggedes et sideskib mod syd. Den ny kirke, kaldte man tilbygningen og det hedder den stadigvæk, skønt den er over 300 år. Til at begynde med var kirken hvidkalket og først mange år efter murede man en skal udenpå. Tårnet havde ingen spir, der var kun en platform med et gelænder omkring - Kragereden kaldte man det. Fra tårnet er der en enestående udsigt. Tårnet er stadig et yndet udflugtsmål for mange mennesker.

Bregninge mølle med kirken i baggrunden. Af tidligere 6 møller på Tåsinge, er det den eneste der er tilbage. For flere år siden købtes møllen af et ægtepar, som pillede indmaden ud og oprettede restaurant Bregninge Mølle. Pladsen blev efterhånden for trang og der er foretaget flere tilbygninger, og sat vinduer i, således at gæsterne kunne nyde den gode udsigt. Møllen står der stadig med sine vinger.

Dette postkort med udsigten fra kirketårnet er lidt utydeligt. Man ser Bregninge mølle og den bugtede vej, der fører til Troense. På klare dage kan man virkelig se langt ud over det sydfynske øhav.

Toppen af Bregninge bakker med kirken og den smukke, gamle vindmølle. De mange spadserende på vejen kan enten være kirkegængere eller måske en skoleudflugt. Men ofte ser man på de gamle postkort en masse mennesker. Det skyldes at det »rygtedes« at der var en fotograf på færde og hvorfor så ikke »være med« - og blive foreviget på denne måde? Det var jo også med til at gøre postkortet mere levende.

Dette mindesmærke stod i sin tid et lille hundrede år i Bregninge by, på hjørnet af (nu) Sundbrovej og Vievejen. Som årene gik var det blevet fuldstændig defekt og ved at ruste op. Det var fremstillet i støbejern. En daværende lokalhistoriker reddede dog pladsen med dens inskription og fik den påsat en kæmpesten som står på samme plads den dag i dag.
En af de tidligere baroner på Tåsinge satte denne mindestøtte for sin far med følgende tekst: »Minde for fattigdommens lindrer, ungdommens oplyser, agerdyrknings fremmer, Thorsengs velgjører, ædlingen generalløjtnant *Frederik Juel,* videnskabernes dyrker, de skjønne konsters ven«.

Parti fra Bregninge, med kirken i baggrunden. Nederst til venstre ses præstegårdsforpagterboligen, midt i billedet boede en træskomager, hvis hus forlængst er nedbrudt og yderst til højre Bregninge Forskole, der opførtes ca. 1909.

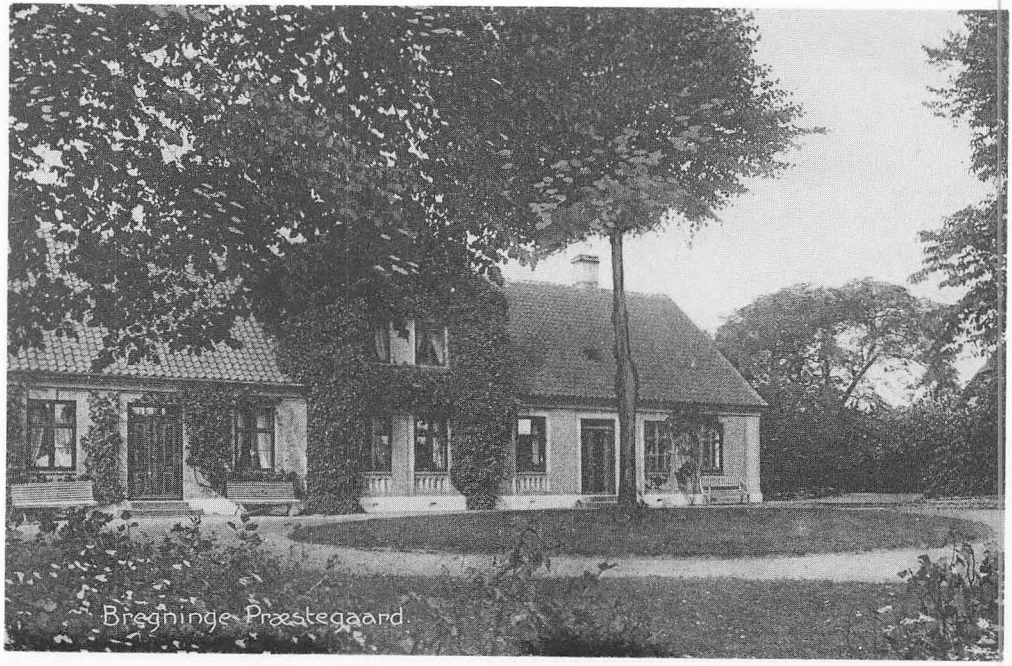

Bregninge præstegård stammer fra 1800-tallet, og er en meget stor bygning. Selv om der nok er konfirmandstue i huset, skal der alligevel mange møbler til at fylde disse mange og rummmelige stuer. Intet under, at de gamle præstepar holdt 2 piger og en havekarl for at få passet det hele. Alene at skulle fyre op i en halv snes kakkelovne hver dag kunne tage sin tid.

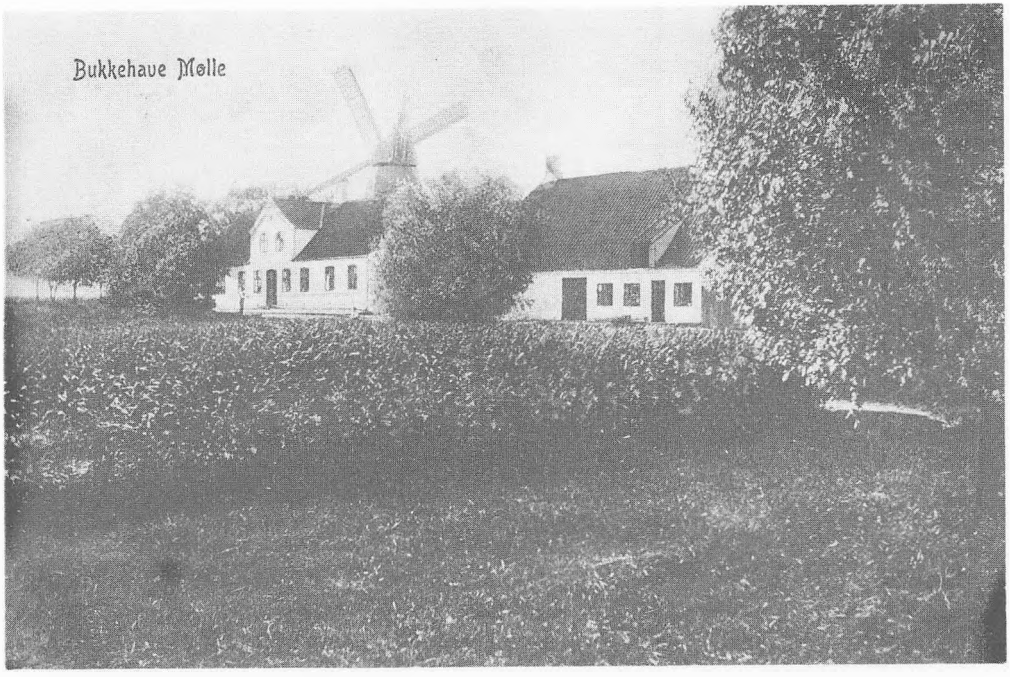

Bukkehave Mølle og fællesmejeriet i bygningen til højre. Mejeriet ophørte dog ret hurtigt efter starten i 1882, kun ca. 8 år var det i drift.
En anden af Tåsinges gamle møller som lå ret tæt ved, var *Bækkehave Mølle* med den kendte møller *Rasmus Lolk*. Der skal have været en vis konkurrence mellem disse to mølleejere. Bukkehave-mølleren hed Søren Rasmussen! Desværre har vi intet kort fra Bækkehave Mølle.

Gadedammen i Strammelse på Tåsinge. Et skønnere, landligt motiv skal man lede langt efter.

Det var først efter der blev anlagt en rigtig landevej, den der i dag hedder Skovballevej, at der kom gang i byggeriet og Landet by opstod. Nogle af de første bygninger var Landet Bageri (huset med skorstenen) og derefter Landet Brugsforening. Til venstre Lundby Mølle.

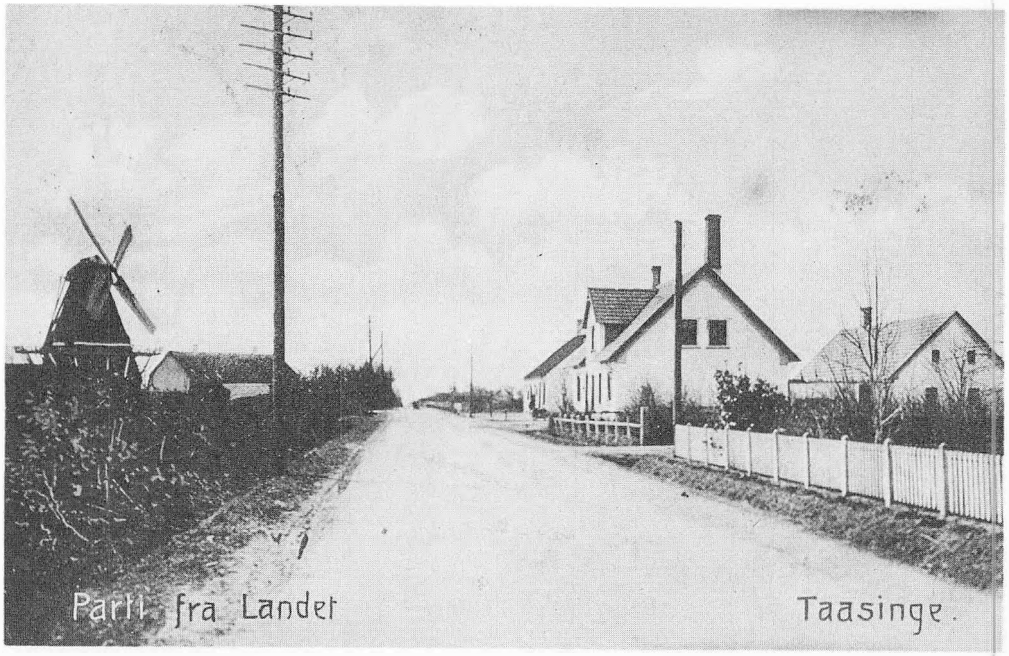

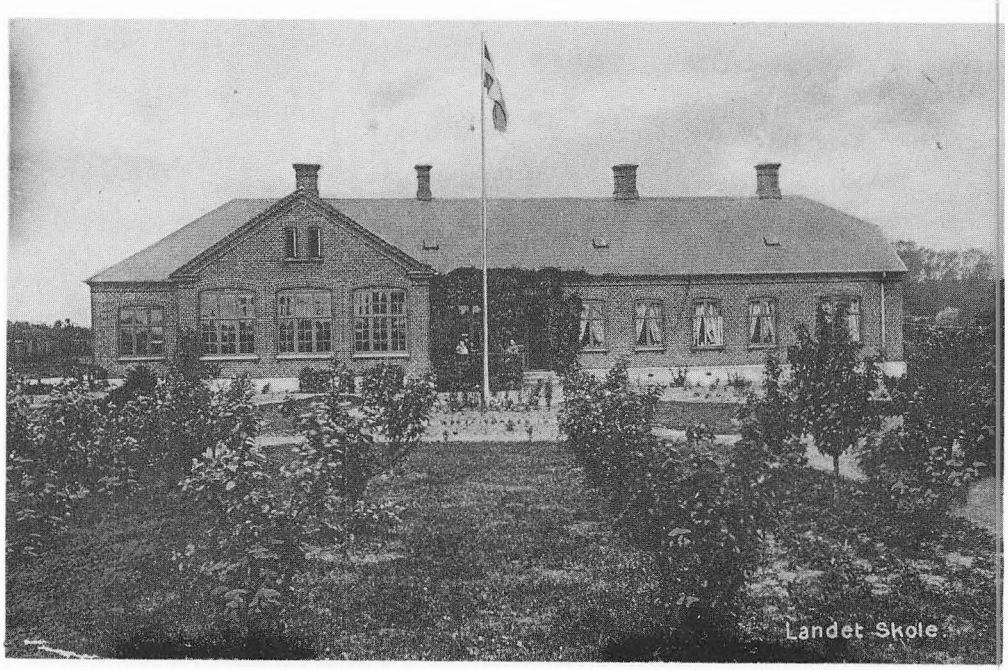

Den tidligere Landet Skole lå virkelig i Landet by. Den var opført af generalleutnant Fr. Juel. Man opførte imidlertid en ny skolebygning, som ses på dette postkort, og den ligger i Lundby. Her var der også forskole.

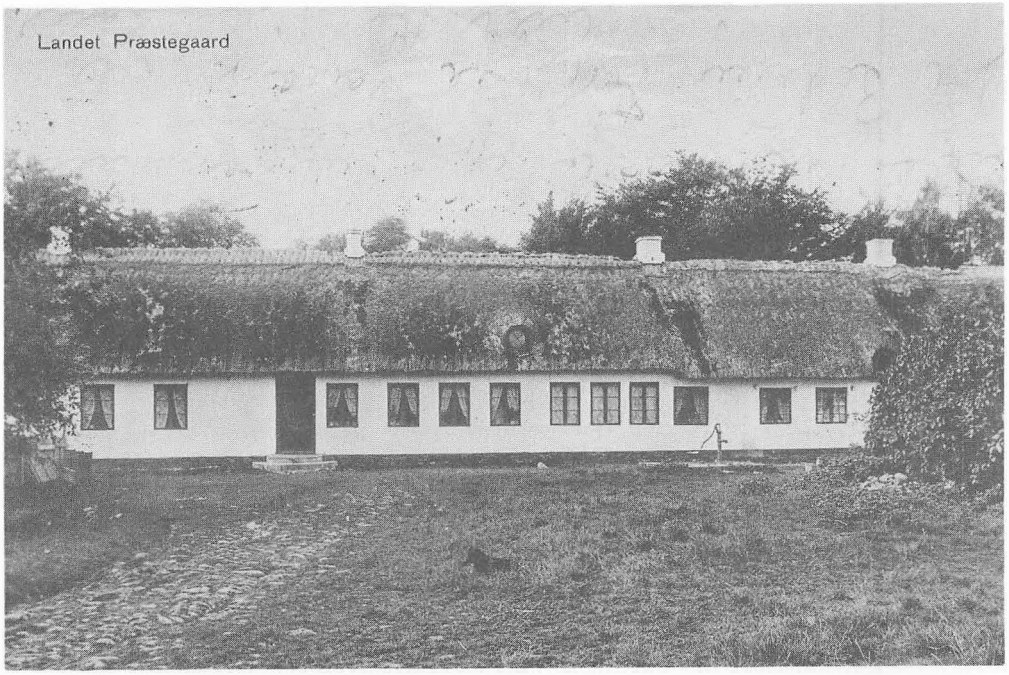

Den helt gamle præstegård i Landet. Det må være et meget gammelt billede, for den nuværende præstegård er også gammel.

Lundby Mølle er opført i midten af forrige århundrede (oprindelig lå møllen på Ærø, men blev nedtaget og opført på sin nuværende plads i Landet sogn. Yderligere ses på billedet Brugsen, Marie Lolks hus/biblioteket. (Til venstre Landet kirke, som menes at være Tåsinges ældste kirke, opført i kampesten i tidlig romansk tid. På kirkegården ligger det berømte par Elvira Madigan og Sixten Sparre.

Her ser man (til venstre) den første brugsforening i Landet. (Forstås på den måde: Landet Brugsforening på Tåsinge), hvis første uddeler var Peter Hansen. Næste hus i rækken er telefoncentralen/posthus. Derefter kommer lægeboligen/dyrlægeboligen i den gamle skole.

Hvor vejene fra Vårø, Bjerreby og Stjoulstrand mødes, ligger et andet af Tåsinges skønne gadekær. Med bindingsværkshuse og gårde, samt stynede træer omkranses kæret. I baggrunden »Niels Hvids Hus«. Det hele ser næsten sådan ud i dag.

Skovballe Kro, desværre nedbrændte den i 1960'erne og blev ikke siden genopbygget. Mange vil mindes et daværende værtspar Pouline og Axel Larsen, der gjorde kroen landskendt med deres specialitet: stegte ål. I flere år holdt samtlige Tåsinges skoler udflugter til Skovballe Kro. Udflugterne foregik med hestekøretøjer. Nu kunne mange måske mene, at det år efter år var noget ensformigt at lægge udflugten til samme sted. Men i et af skoledistrikterne fandt man på at skifte. Hvert andet år tog man til Skovballe og i de mellemliggende år til *Skåble* (tøsingsk dialekt). Jo, tøsingerne har lune.

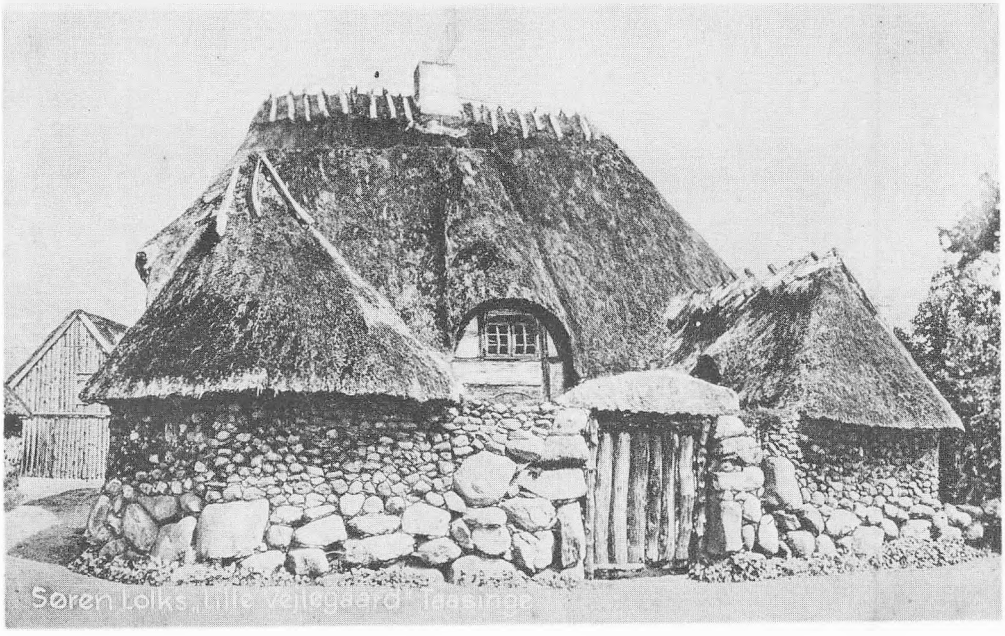

Den særprægede Tåsingebonde Søren Lolk, Vejlegården, lod dette mærkelige hus bygge. Han døde i 1934. En mand der på mange måder var forud for sin tid, men alligevel værnede om alt gammelt, og han var med i »Bedre Byggeskik«. Med bistand af daværende arkitekt Hoffmann, Svendborg, udformede han selv ideen til dette originale hus, som han kaldte Lille Vejlegård. Ville folk endelig ikke bygge på denne måde opførte han et nutidspræget hus som han kaldte »Danmarkshuset«, men også en særpræget bygning.

Bjerreby Skole - også en af skolerne, som opførtes af generalleutnant Fr. Juel.
Gymnastiksal fandtes ikke på den tid, da billedet blev taget - altså var der kun mulighed for friluftsøvelser.
Den kirke vi ser på postkortet er ombygget i 1905. Den tidligere kirke lå 12 meter mere mod øst. Den gamle kirke var en typisk hvid landsbykirke med pyramideformet tårn. Hvælvingerne i den gamle kirke havde imidlertid slået nogle store revner og det daværende menighedsråd var bange for, at kirken måske kunne styrte sammen under en kirkelig handling. Man besluttede derfor at nedrive den og bygge en ny. Det viste sig imidlertid, at kirken var så solidt bygget, at man havde stort besvær med nedrivningen. Den gamle kirke kunne sikkert have stået der den dag i dag.

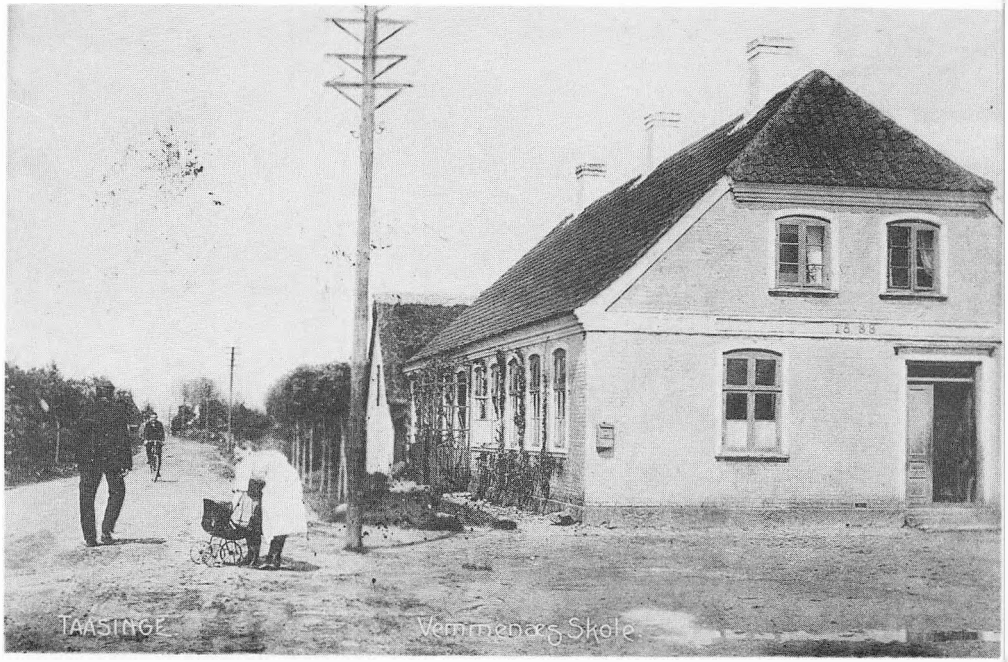

Parti af en af Tåsinges sydligste landsbyer, Vemmenæs. Bygningen er Vemmenæs Skole, med årstallet 1888 på bygningen. Skolen havde dog aldrig noget stort elevtal. På billedet kan man se at også omkring århundredeskiftet havde små piger dukkevogne.

Denne bro eller vejstrækning, der ejes af Valdemars Slot, var oprindelig ikke beregnet som en vej ud til et færgeleje. I ca. 30 år, indtil Siø- og Langelandsbroerne blev etablerede, var der dog herfra livlig færgetrafik til Rudkøbing. - Før den tid brugte man brohovedet til losning af mursten, udskibning af gavntræ fra Tåsinges skove og i flere år stod der også et stort træskur, hvorfra der leveredes foderstoffer og kunstgødning.

Vemmenæs Gæstgivergård, en 100-årig kro, blev omkring 1975 solgt til en privatmand og nedlagt. Stort set har kroen været drevet som sommerrestaurant, og været et yndet udflugtssted for foreninger og private selskaber. En af værterne drev ved siden af gæstgiveriet lidt fiskeri af ål og rejer. Han havde en motorbåd, »Mira« hed den, og med den foretog han passagersejlads til Rudkøbing. Nogen fast sejltid havde han ikke og ofte måtte passagererne vente i Rudkøbing, mens krofar handlede med fisk. Det var heller ikke altid »Mira« ville makke ret.

Midt i Lundby på Tåsinge, ligger et for egnen typisk bindingsværksstuehus til en bondegård og lige til i dag, er der ikke sket store forandringer med det udvendige. Huset er stråtækt og farverne er hvidkalket mur, mørkebrunt bindingsværk og lysebrune vinduer - farver der har været dominerende på tøsingske bindingsværkshuse. Haveanlægget er også gammeldags. Der er ingen græsplæner, men mange blomsterrabatter og kringlede gange.

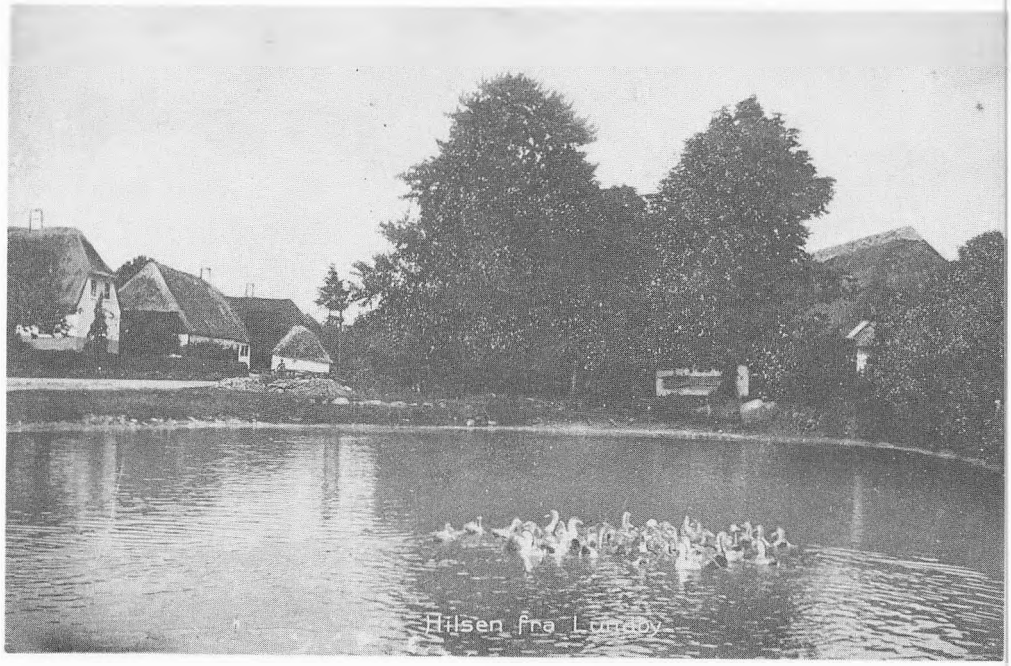

»Hilsen fra Lundby« står der på kortet. Det er et meget stemningsfuldt motiv fotografen har fundet. Ænderne boltrer sig uforstyrret i gadedammen. Desværre er de fleste af de skønne, gamle bygninger forsvunden.

Den berømte Ambrosius Eg ligger ca. 1/2 km fra Valdemars Slot. Egen anslås til at være 4-500 år. Overleveringen fortæller, at forfatteren Ambrosius Stub, der for mange år siden var skriverkarl på godset, sad under egen og skrev digte o.m.a.
Ingen turister, der aflægger Tåsinge et besøg, undlader at bese og fotografere den berømte eg.

Valdemars Slots forpagterbolig med udsigt over Lunkebugten. Helt tilbage lå i sin tid en velholdt slotsbro, hvortil større skibe kunne anløbe og laste træ fra Tåsinges mange skove.

En overgang lige i begyndelsen af indeværende århundrede, kom godset Valdemars Slot ud i økonomiske vanskeligheder nogle år, og man forpagtede derfor al tilhørende agerjord ud. Samtidig opførtes den smukke forpagterbolig, som ligger meget smukt med udsigt over Lunkebugten.

Smukt parti af Valdemars Slot med søen i forgrunden. Manden, der peger med stokken kunne muligvis være den daværende forpagter af godsets agerjord. Juhl, hed han.
Postkortet er typisk for tiden omkring århundredeskiftet, den såkaldte stilart Art Nuveau (ny kunst).

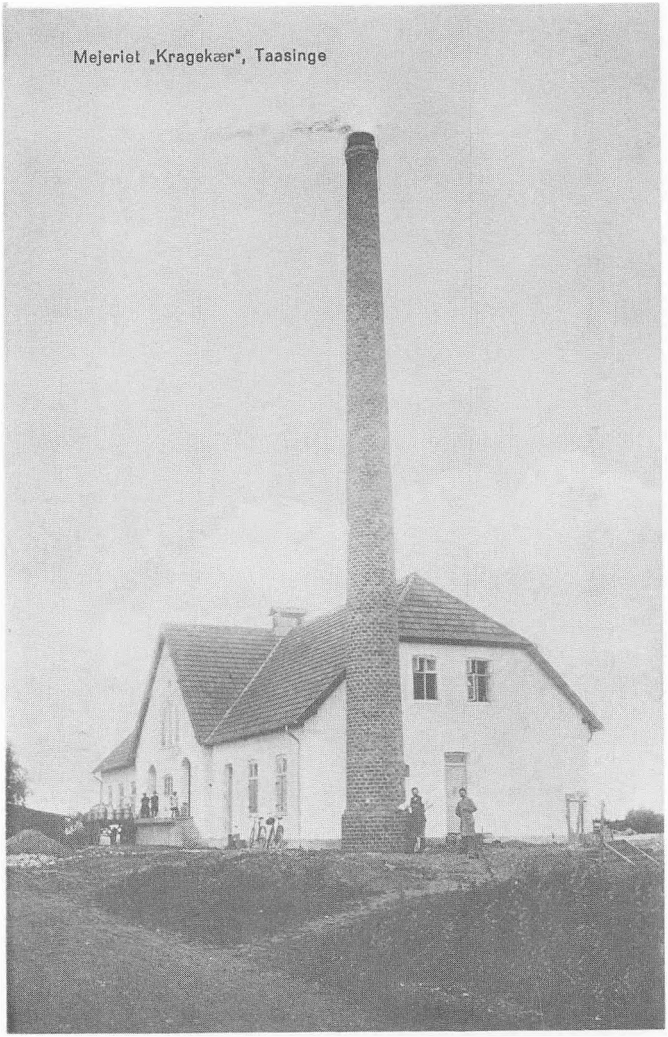

Kragekær Mejeri begyndte i 1884 under navnet Staus Mejeri som fællesmejeri og i 1894 blev det andelsmejeri og fik navnet »Kragekær Andelsmejeri« med et andelshaver-tal på ca. 70.
Navnet Kragekær fik mejeriet efter en nærliggende mergelgrav med samme navn. Mejeriet er nu nedrevet.

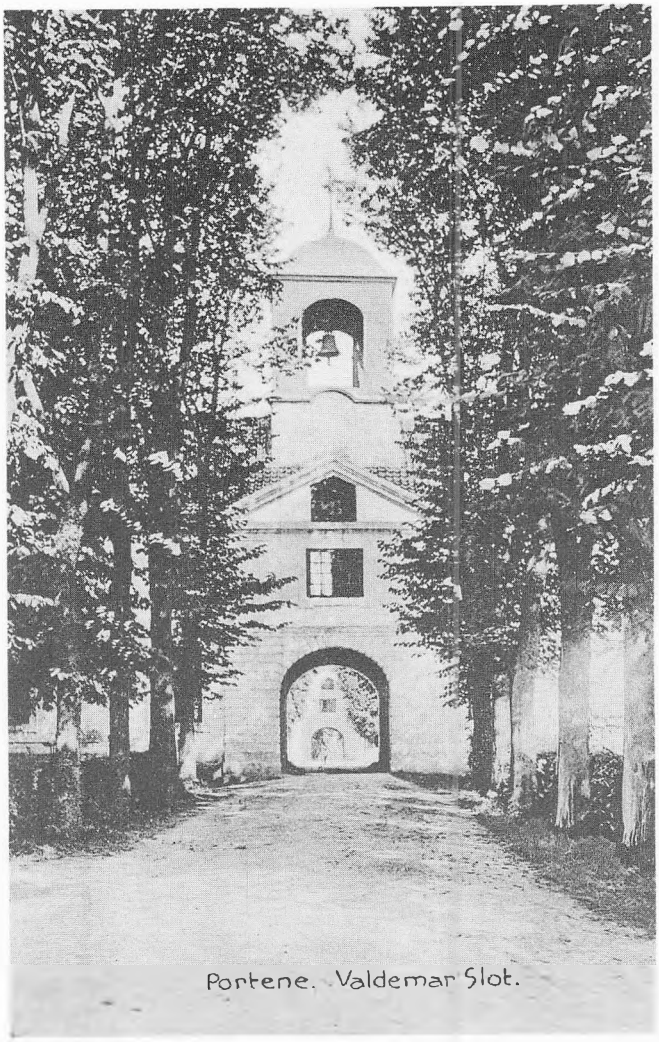

Den ene af Valdemars Slots meget smukke porte. Klokken i tårnet har været brugt ved kirkelige handlinger. Til højre for porten var der godskontor.

Et kig ud af slotsporten. Man ser den lange Slotsalle mod Troense. Selv om billedet er taget en sommerdag med høj sol, er damen tækkelig påklædt, ikke noget med knækjole eller cowboybenklæder. Det var også før bilismen for alvor var kommet igang - der var ikke asfalt på vejene.

Parti fra Slotsalleen i Troense. Mange fastboende feriegæster holdt af en tur til fods for at bese Valdemars Slot og Ambrosiusegen med et hvil under Nørreskovs kønne bøge eller med en dukkert i Lunkebugten.

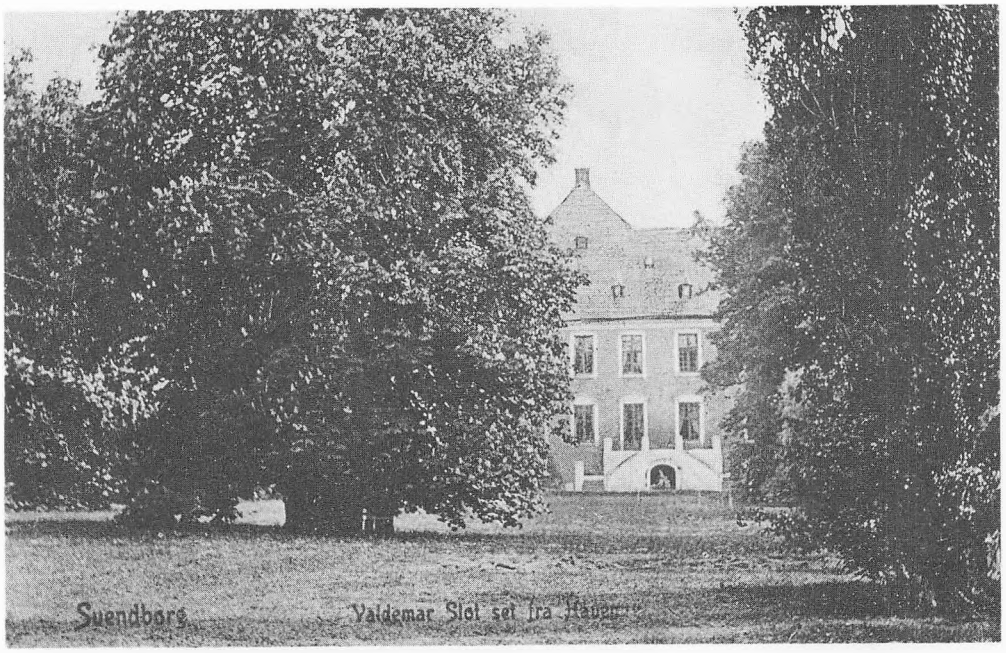

Valdemars Slot har selvfølgelig som andre slotte her i landet, sin park. Der er mange smukke, store træer som med den gode plads rigtigt har kunnet udvikle sig.
Nogle store blomsterarrangementer menes der ikke at have været. Derimod var der i mange år et stort gartneri. En morsom ting, man ved selvsyn kan konstatere, er, at opholdsterrassen ligger i skyggesiden - datidens adelige gjorde ikke noget for at blive solbrændte. Det var fint at have en hvid og »skær« hud. Det var kun folk, som var nødt til at arbejde udendørs, der var solbrunede.

Om det monumentale Valdemars Slot kan der skrives en hel bog. Til slottet knytter der sig mange minder om søhelten Niels Juel. Slottet er stadig i samme families eje og ejes i dag af baron Niels Juel-Brockdorff.
I dag hvor mange ting har ændret sig, bebos slottet dog ikke af baronen. Hovedbygningen og staldene er blevet til et meget besøgt museum - og landbruget drives efter moderne principper - og uden meget folkehold.
Til venstre på slottet ses to kirkevinduer og slotskirken er stadig bevaret og benyttes i sommerhalvåret til kirkelige handlinger. Iøvrigt er selve kirkerummet meget smukt, og arkitektonisk set en perle.

På dette billede ser man begyndelsen til Slotsalleen, der fortsætter ud til Valdemars Slot. Bygningen til venstre er lægeboligen. I flere år var der kun een læge på hele Tåsinge.

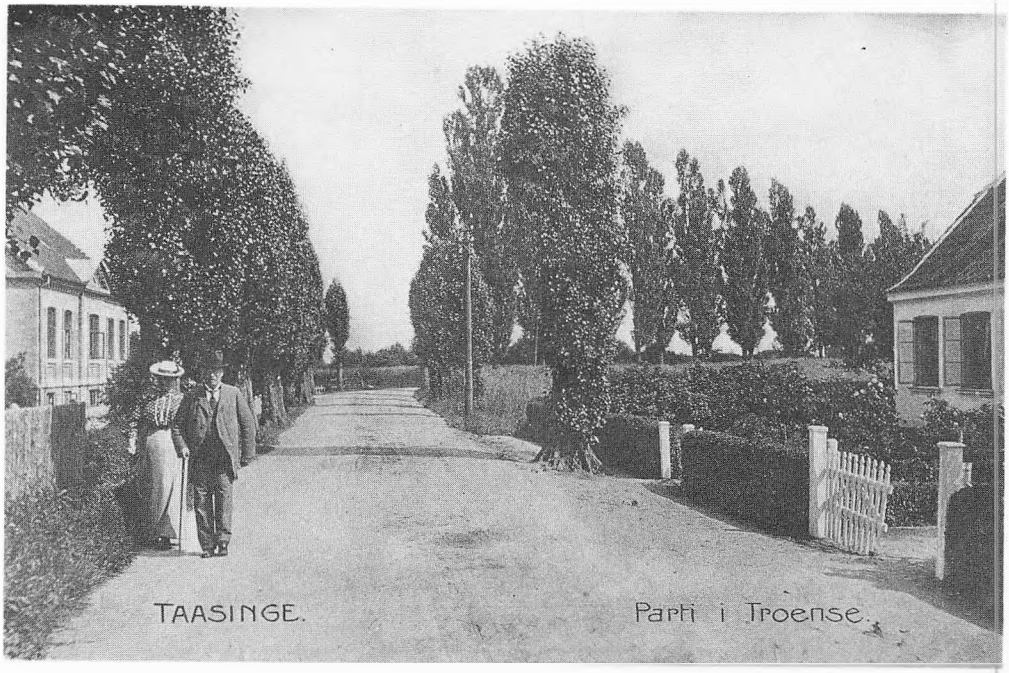

Slotsalleen, vejen til Valdemars Slot - Til højre købmand Storms hus. Bemærk husets tegltag er bygget sammen med stråtaget, man kan lige ane tagrytterne.
Det kan man vel kalde en overgang til moderne tider.
Gravhunden med »kommodebenene« får her nok ros og klap af sin herre.

Første hus til venstre, hedder i dag Lodskroen, Eghaven, Troense. Til langt op i årene var det et dagligt samlingssted for Troenses søfolk. Omkring århundredeskiftet hang der et skilt over døren, hvorpå der stod Eghavens Restaurant og underneden L. Skov. Vittige hoveder fandt så på at kalde den »Elskovskroen«. Hjemadgående sejlskibe holdt ikke af at sejle gennem sundet ved nattetide og derfor ankrede de mellem Thurø rev og Grasten og ventede til morgendagen. Værten på kroen, havde pligt til at stå op midt om natten og servere for de ventende søfolk, hvorimod han ikke måtte beværte Troenses borgere efter normal lukketid. Så var der nogle snu troensere, der fandt på at tage en båd og ro fra dampskibsbroen til kroen. Jo, så kom de jo søværts, og så måtte værten servere for dem.

Parti fra Eghaven i Troense, det nuværende Strandgade. De mange folk på gaden er sikkert badegæster, der nyder den troenske idyl. Troense var et af de første store feriemål.

Dette stemningsfulde parti kunne tyde på at være fra lodsbroen i Troense. Senere blev der bygget en større bro med lodshuse nær strandkanten.

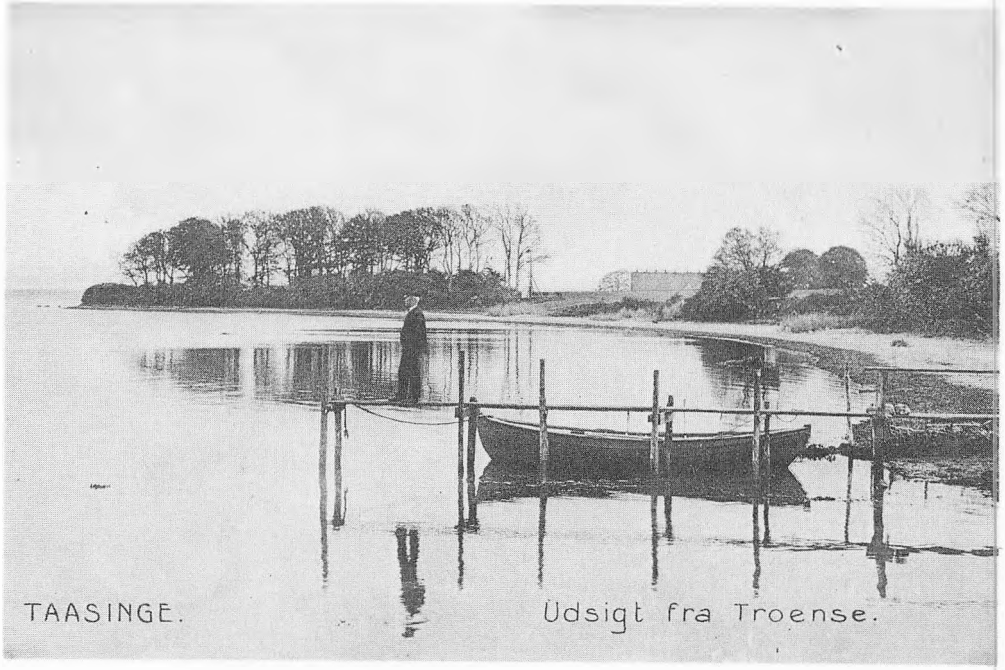

Billedet er fra Strandvejen i Troense. I den store ejendom til højre boede i mange år Troenses sognefoged. Vejen drejer brat til højre, men lige ud, langt ude i vandet ligger Stærodden med Thurø i baggrunden.

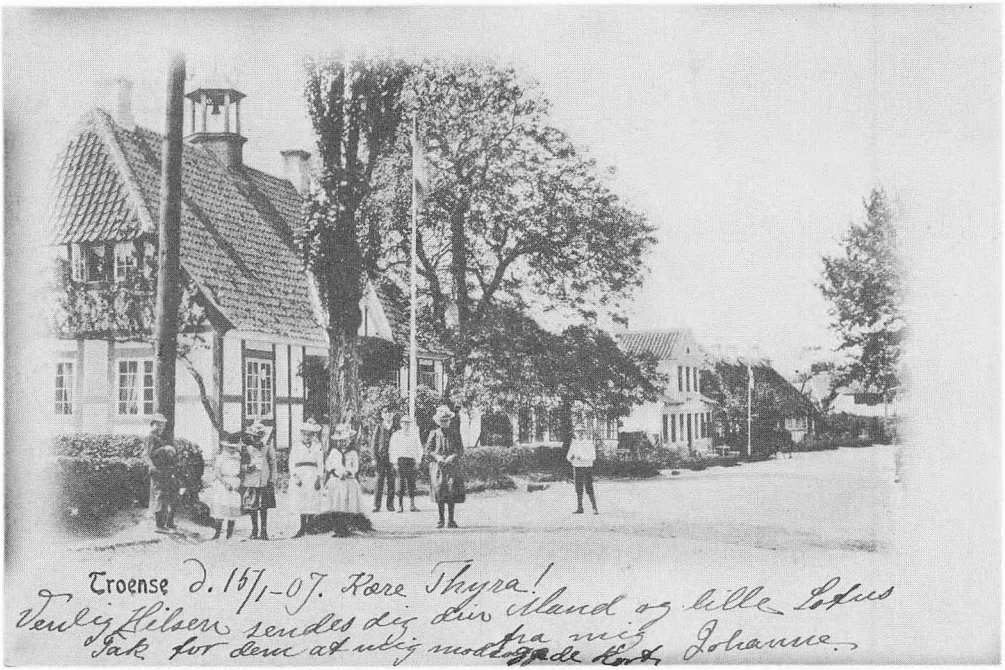

Generalleutnant, kammerherre Fr. v. Juel, grundlagde ca. år 1800 Tåsinge kommunale skolevæsen. Før den tid var det så som så med skoleundervisningen. Han var nok slotsherre på Valdemars Slot, men af den type, der gerne så almuen fik en bedre undervisning end den bestående med dårlige skolelokaler og middelmådige lærere. For egen regning lod han opføre en del skoler på øen. Der var syv skoledistrikter. Den meget smukke skolebygning med klokketårnet er i dag blevet til søfartsmuseum.

En del af kødforsyningen til Troenses beboere, blev i mange år besørget af bl.a. et par af øens slagtermestre, Anders og Per Mose. De to mestre havde dog ved siden af håndteringen hver sit landbrug. Kødsalget foregik fra åben vogn kun tildækket med et lagen. Dyrlægekontrol og stempling af kødet kendte man ikke noget til. Det var et par joviale slagtere, der over bismerkrogen nok kunne holde kunderne i ånde.

Grønnegade med sine idylliske stråtækte bindingsværkshuse, er vidt berømt. I dag er der nok lidt mere trafik end førhen, men tidligere kunne skolebørnene godt benytte kørebanen som gangsti.

Den lokale mælkehandler på tur i Troense. Enten solgte han mælk og fløde, eller også opkøbte han det. Mange husejere havde nemlig et par køer og kunne ikke selv bruge al mælken. Beboerne satte så sødmælken i kælderen i store lerfade. Så håndskummede mælkehandleren selv fløden og lavede smør på sit eget lille, primitive mejeri.

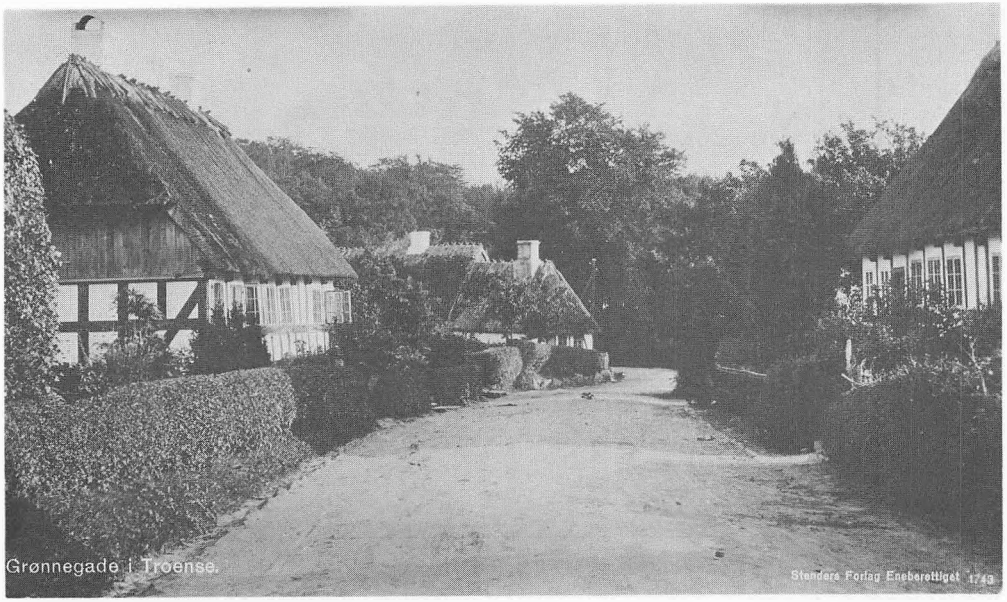

Parti af Grønnegade i Troense. Man vil bemærke de meget smukke, gamle skipperhuse, stråtækte og altid velholdte.

To unge Troensepiger, der blæser på alle færdselsregler og har taget hele gaden i besiddelse.

Troense Gæstgivergård til højre i billedet, havde eksisteret i mange år før det blev sammenbygget med Troense Badehotel. »Den gamle Kro«, som den en overgang hed, fungerer stadig - nu under navnet »Lanternen«.

Troense Badehotel hedder i dag Hotel Troense. Det blev oprindelig bygget med badegæster for øje. I mange år boede der da også utallige badegæster på hotellet. Det var på en tid hvor der var langt mellem privatbilerne, derfor boede mange hele deres ferie på et bestemt sted. Troense havde i flere år en badeanstalt på pæle langt ude i sundet. Damer og herrer var i tækkeligt badetøj og badede skarpt adskilt fra hinanden.

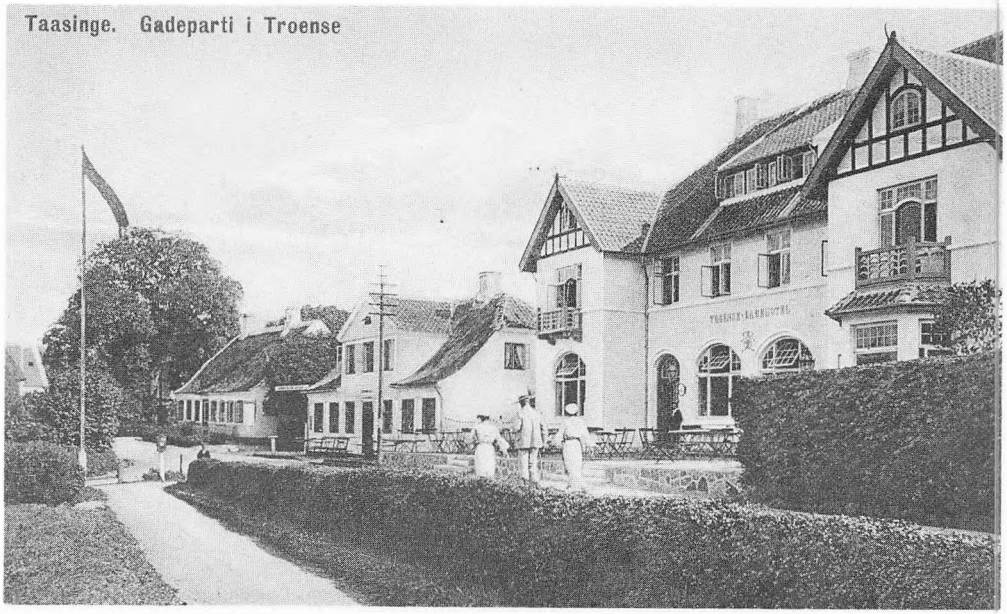

En solskinsdag med gæster udenfor Hotel Troense. Man ser mænd, koner og børn, og det kunne tyde på at det er udflugtsgæster der aflægger Tåsinge et besøg.
Det ses, at deltagerne er adskilt af vejen og på den modsatte side er der et meget stort græsareal, hvor gæster førhen holdt af at spise deres medbragte mad.

Troense Badehotel gjorde meget for at tiltrække bade- og feriegæster. I en lang årrække holdtes der i højsæsonen ugentlige koncerter under ledelse af musikdirektør Preben Christensen. Et stort hornorkester var placeret på terrassen og efter en times koncert var der dans i en ottekantet træbygning, der lå bag hotellet. »Therpchicore« hed den, opkaldt efter dansens gudinde.

Parti fra Troense med dampskibsbroen, Bregninge skov til venstre og Thurø i baggrunden. Det smukke sejlskib, der ligger for anker, er enten et skoleskib eller en orlogsfregat.

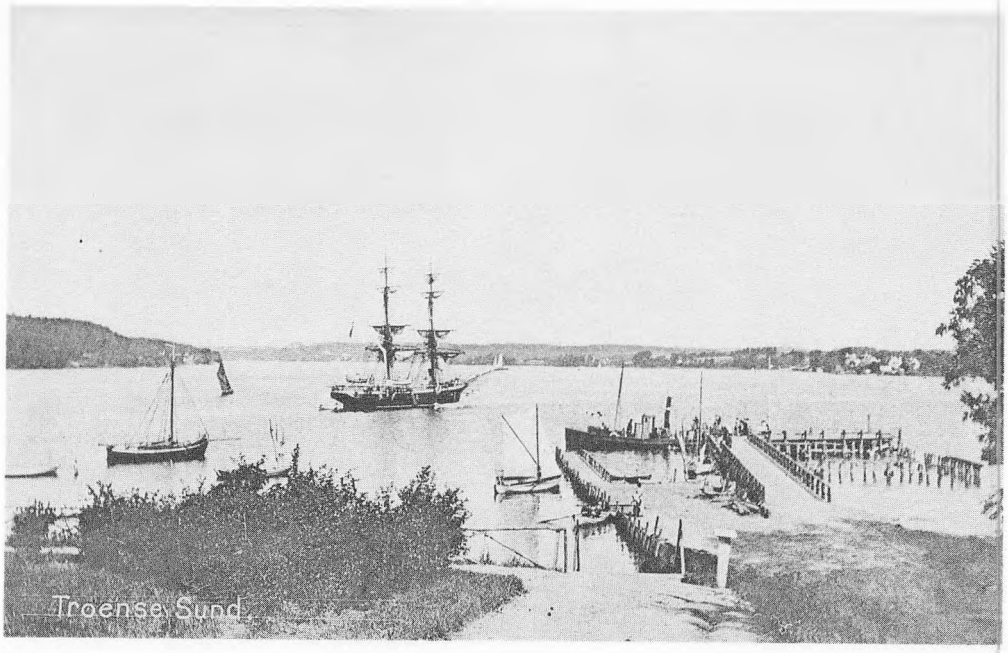

Udsigt fra Troense med Thurö i Baggrunden

W. K. F. 1218

Dampskibsbroen i Troense, hvor Sydfynske Dampskibsselskabs mindre både i sin tid dagligt anløb broen flere gange om dagen med passagerer og post. Den lille bro, hvor småbåde ligger fortøjede, er i dag blevet udvidet med flere broer - og ejes af den stedlige sejlklub. Masser af lystbåde fra såvel Tåsinge som fra hele landet, har her fået en bådebro, der om sommeren også besøges af mange udenlandske sejlere.

Et forelsket par på en af »sundbådene« forlader Troense. Damen vinker farvel til mulige bekendte på badehotellets terrasse.
Postkortet er lidt af et falsum. Det vinkende par på »sundbåden« kendes fra postkort fra andre egne af landet, bl.a. Helsingør. Det var ikke så ualmindeligt, at man så »studiebilleder« kædet sammen med stedlige motiver.

Dampskibsbroen i Troense med Troense Badehotel i baggrunden. Man ser Sydfynske Dampskibsselskabs »Thorseng« forlade Troense. Særlig i turistsæsonen holdt mange turister af en sejltur med disse både, der også lagde ind til Thurø.

Kong Christian den 10'ende besøger Troense den 29. maj 1921. Som man kan se af billedet, var befolkningen på Tåsinge meget nationale, og mødte talrigt op for at hilse på deres konge.

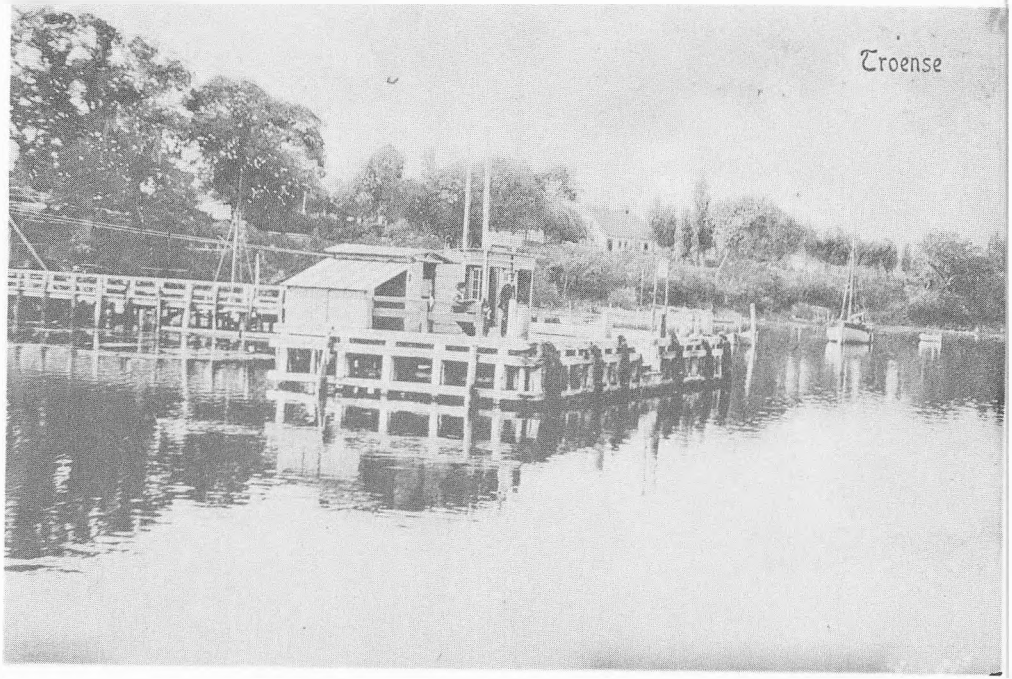

Dampskibsbroen! Set som de fleste der anløb Troense omkring århundredeskiftet så den. Enten man var passager på Sydfynske dampskibe eller matros på den kongelige chalup.

Postkortet viser Pilekrogen i Troense, hvor en del mindre både ligger forankrede i sommertiden, men om vinteren var her fyldt op af store sejlskibe. Enhver skibsfører fra Troense, sørgede nemlig altid for at vende næsen hjem inden vinteren satte ind. Så kunne man jo også være sammen med familien nogle måneder og skibet skulle også ses efter i sømmene, så det var klar til langfart når de første solstråler viste sig på himlen igen.

Tre ærværdige damer under de tre ege nyder udsigten over Pilekrogen i Troense.

Parti fra anlægget ved Troense Badehotel. De fire herrer ser ud til at være søfolk, der mindes deres mange år på søen med stolte skuder fra Troense.

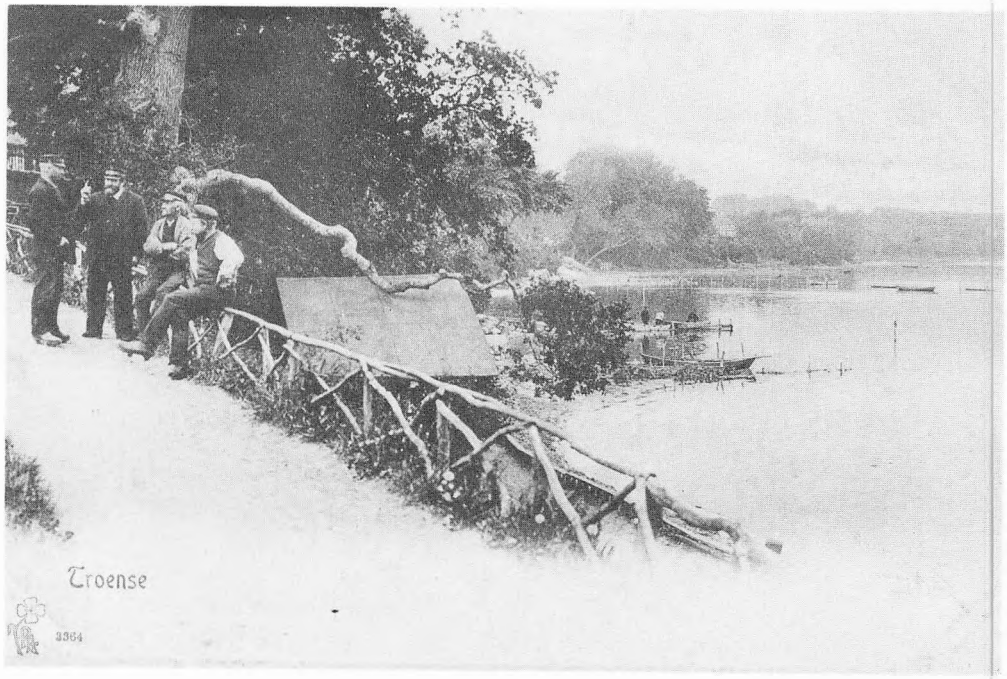

Det tidligere posthus i Troense. For omkring 100 år siden udgik al post og postbude til hele Tåsinge herfra. Der gik dog ikke mange år før der blev oprettet brevsamlingssteder flere steder på øen. Det kunne ofte være strenge ture for det gående postbud, for der gik endnu nogle år før han fik lov at cykle.

Det gamle posthus i Troense. Vejen til højre fører til Badstuen.

Hvorfor hedder en hel gade i Troense Badstuen? Jo, det har sin forklaring. Da Troense i mange år var en udpræget sømandsby, med flere hjemmehørende skibe, er det naturligt at der også fandtes træskibsværfter. I gamle skrifter berettes der om, at der for mange år siden fandtes 5-6 sådanne værfter. Det var ikke altid man kunne skaffe danske skibstømrere nok, så engagerede man nogle fra Finland.
Disse ville imidlertid ikke blive såfremt de ikke kunne få deres daglige dampbad, som de var vant til. Så byggedes en badstue til dem, og derfra navnet på gaden.

Børnenes klædedragter på dette billede, vidner om tiden ved århundredeskiftet. Læg mærke til den morsomme barnevogn.

Der er to ting, som mennesker af i dag undrer sig over, når man ser de gamle postkort. Folk bevægede sig næsten altid midt på vejen. Og næsten alle bærer hovedbeklædning.

I skipperbyen Troense hørte der så godt som altid en meget stor have eller en mindre jordlod i byens udkant til hvert hus. Det betød, at husejeren kunne holde 1 à 2 køer. Det blev så konen og børnene der måtte tage sig af landbruget, mens farmand nok pløjede, men det var på bølgen den blå.
På billedet ses sømandskonen ude på jordlodden ifærd med at flytte koen.

En af de skoler, som generalleutnanten Fr. Juel lod opføre, Eskær skole. Bygningen er så særpræget, at man i museumskredse ønskede den bevaret for eftertiden og den er i dag flyttet til Den fynske Landsby i Odense. I det lille tårn hang der en klokke, således at læreren ved hjælp af snoretræk kunne stå i sin stue og ringe eleverne ind, når de skulle på plads.

Idyl fra det gamle Vindeby. I dag hedder vejen Troensevej. Hestekøretøjet kunne se ud til at være bemandet med en handelsmand.

I dette gadeparti fra Vindeby ses bag træerne den gamle færgegård. De to damer og herrer skal sikkert et smut til Svendborg. Til højre ser man bolværket til færgehavnen.

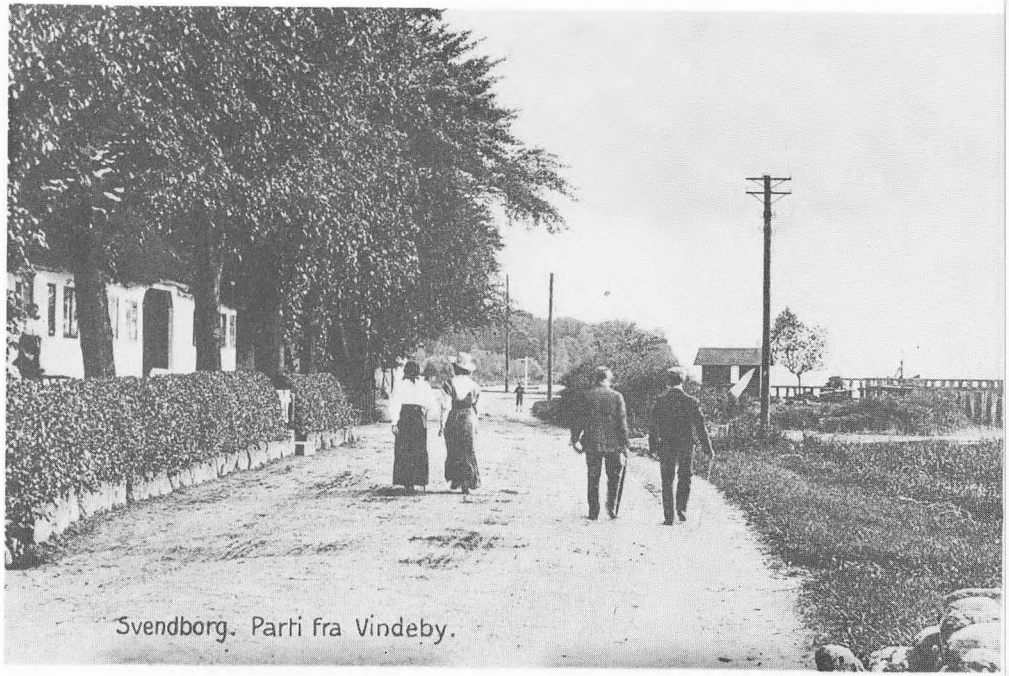

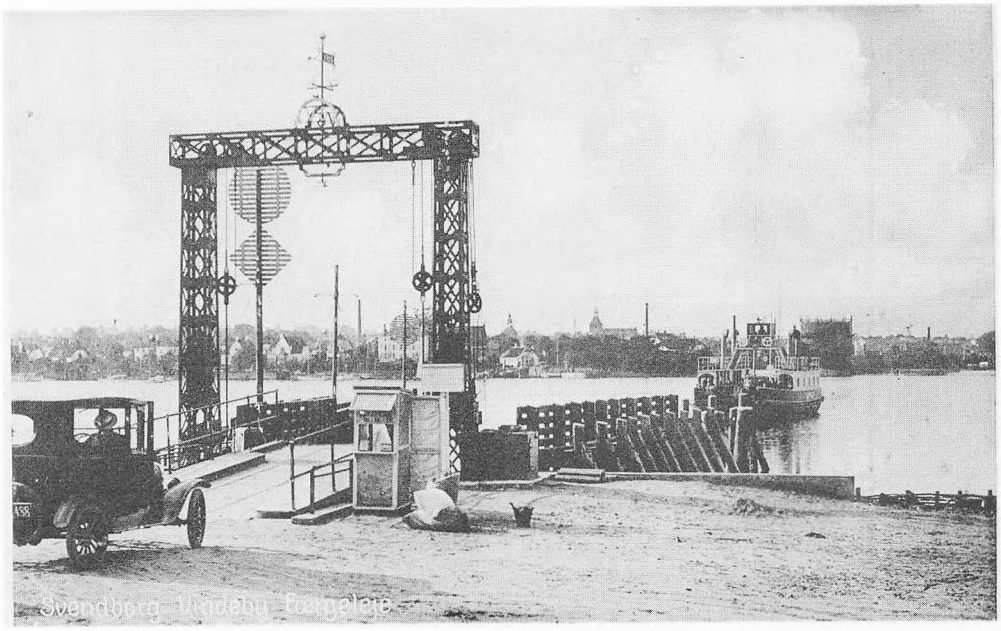

Da hjuldampfærgen »Fritz Juel« ikke længere kunne klare den øgede trafik over sundet, indsattes M/F »Taasinge«, der ses på kortet. Endvidere det nye færgeleje, galge og broklap. Det skete i 1926. Bilen til venstre i billedet var det man kaldte en »HGF« (*høj* gammel *F*ord).

Hilsen fra Tåsinge

Velkommen til Thurø

Fra den 1. februar 1934 ændredes meget på Thurø. Thurø blev da landfast med Fyn med indvielsen af Thurø-dæmningen. Thurø-dæmningen er bygget på det smalleste sted i Skårupsund, og rammer Thurø ved Nørreodde.

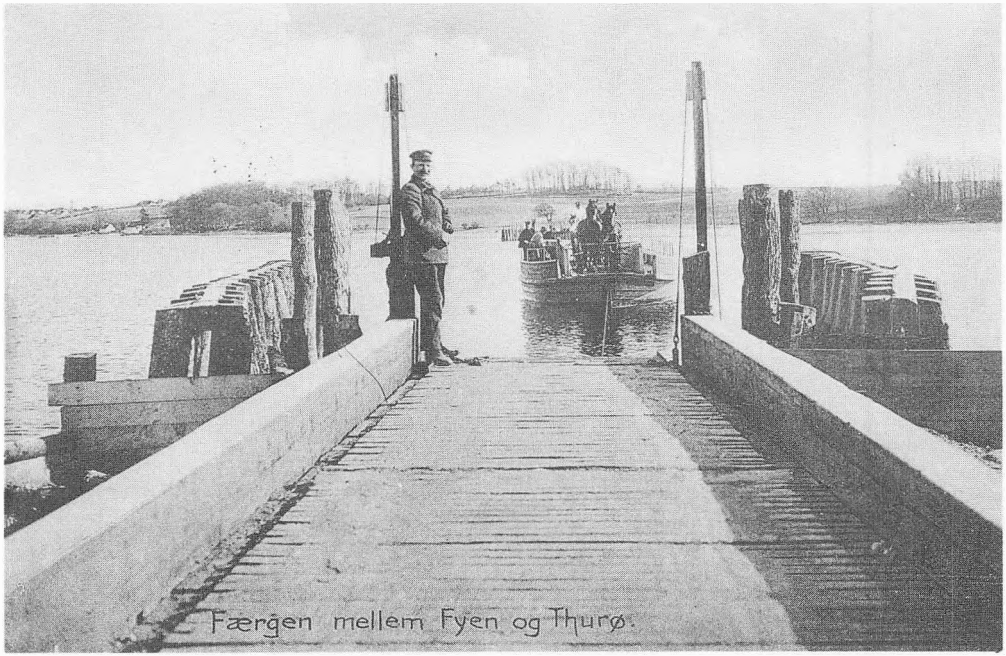

Transporten til og fra Thurø af en lang række fornødenheder. Byggematerialer - brændsel - foderstoffer, m.m. klarede man op til århundredeskiftet i åbne sejljoller. - Skulle man have kreaturer bragt over Skårupsund svømmede disse som oftest over. Det var derfor et stort fremskridt og et friskt initiativ, da der i 1908 skabtes en trækfærgeforbindelse mellem Nørreodde på Thurøsiden, og Bjørnemoseløkken på Fynssiden.
Billedet viser trækfærgens ankomst på Fynssiden med trækfærgens ejer, J. Larsen, i daglig tale kaldet »Færge Larsen«, til venstre i billedet.

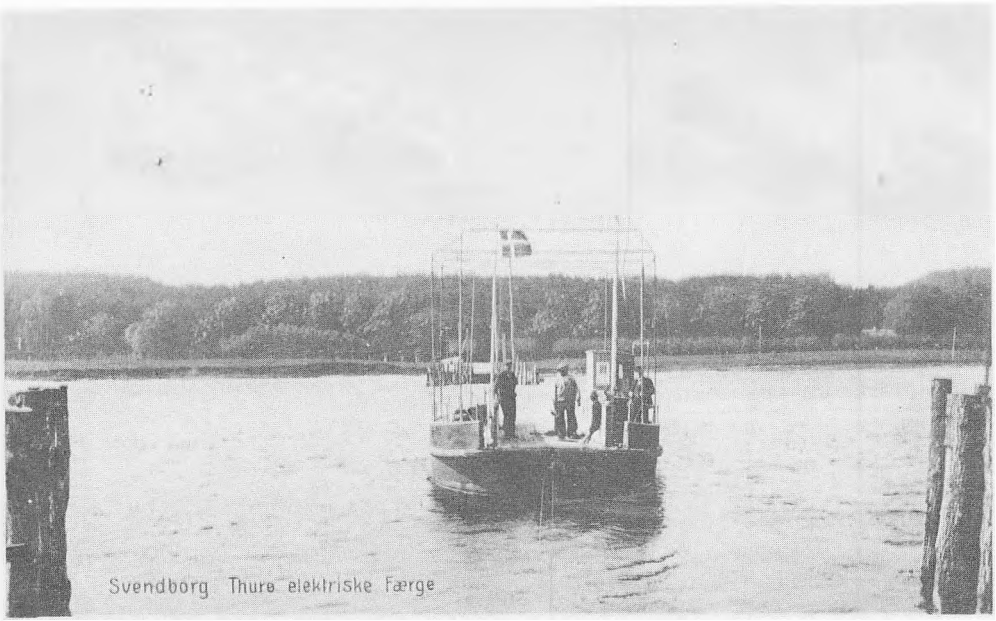

Trækfærgen, der til at begynde med betjentes ved et håndspil, blev senere omdannet til en art »elektrisk sporvogn« til søs. Færgen eksisterede indtil 1934, da dæmningen gjorde den »elektriske søværts forbindelse« til en »saga blot«. Et kapitel af Thurøs historie var slut med alle dets genvordigheder, men også af mange gamle thurinere opfattet som tabet af en uomtvistelig poesi.

Ejeren af trækfærgen havde dog inden trækfærgeforbindelsen sluttede, tjent så mange penge, at han kunne opføre sig en efter tiden statelig villa, »Færgegården«. Vejen man ser på billedet er vejen fra trækfærgen op mod Thurø by. Et kort stykke af vejen eksisterer stadig, og hedder i dag Gl. Færgevej. Området der er bag ved »Færgegården« blev i 1960'erne bebygget, således at det i dag fremtræder som et fuldt bebygget villakvarter.

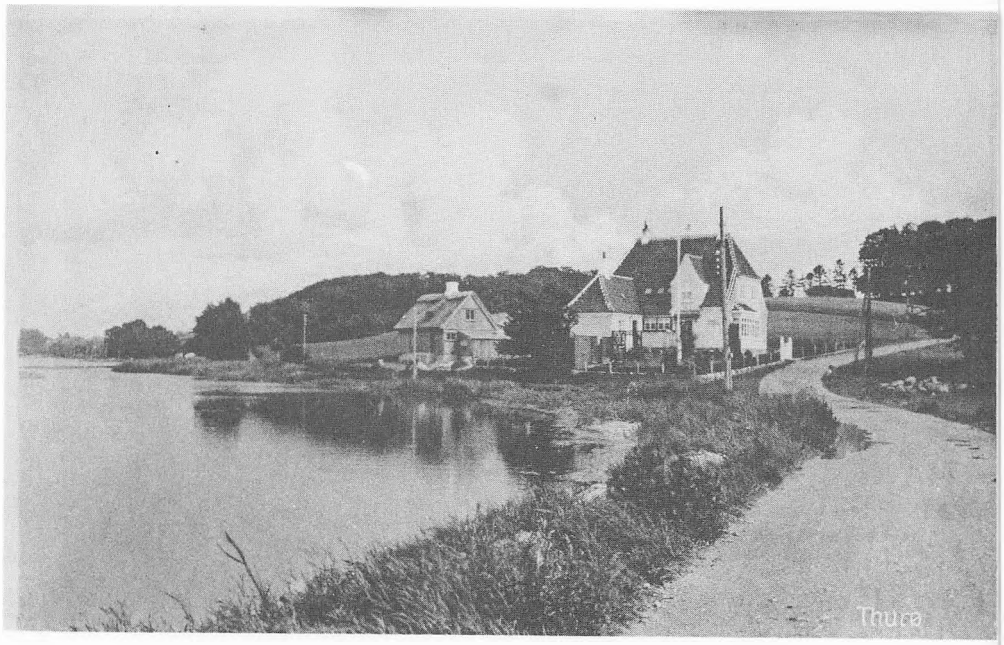

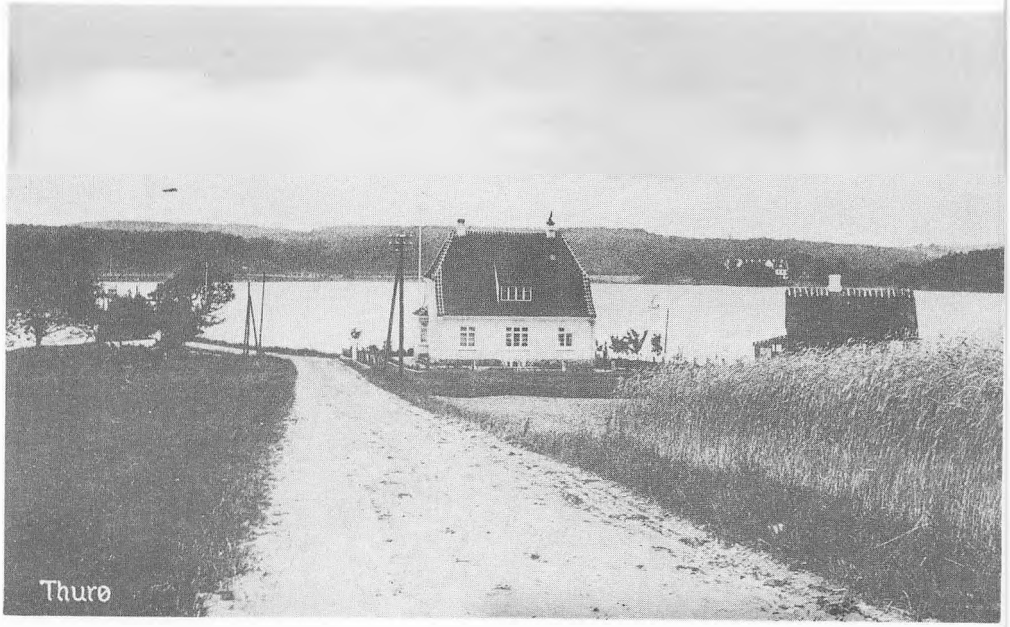

Billedet viser udsigten fra Gl. Færgevej ned mod Skårupsund med »Færgegården« midt i billedet. Trækfærgen med broklappen skimtes til venstre og på Fynssiden skimtes »Bjørnemose«.

Neergaards Minde - skoven opkaldt efter justitsråd P.J. Neergaard (1769-1835) af taknemmelige thurinere, fordi de fik lov til at løskøbe Thurø fra Bjørnemose, formedelst 150.000 rigsdalere dansk courante. Tidligere hed skoven Huleskoven.

»Præstelandingen«. Her var i over 200 år Svendborg-præsternes landingssted, når de skulle forrette kirketjeneste på Thurø.
Tæt ved »Præstelandingen« forefindes en kilde, i ældre tid kaldet »Byens kilde«. Den må have haft en vis betydning for øens befolkning med det navn. En råt tilhugget granitsten fortæller endnu om stedet som bl.a. befolkningens vaskeplads.

1960'erne med sin velstandsbølge skabte store ændringer på Thurø. Det blev »in« at bo på Thurø og store udstykninger fandt sted, men også en del typiske gamle thuriner-huse og -gårde blev fuldstændig ændret eller måtte som den gamle sognefogedgård lade livet og se sig erstattet af en bank. Det på billedet smukke og meget typiske Thurø-bondehus blev bl.a. moderniseret til ukendelighed.

Det lille, kønne thurinerhus kaldes af ældre thurinere for »Strygepigernes hus«. To søstre havde indrettet huset således at de kunne forrette »Fransk vask og strygning« for folk.
Da huset blev ændret til dette formål, brækkede man en stor gammel bageovn ned - så her må altså også have været bageri.
Huset var tidligere malet med de typiske farver som blev brugt på Thurø. Rødmalet bindingsværk, hvide vinduer, grøn dør og træværket i gavlene var tjæret. Et lille smukt hus med mange generationers traditioner for fornuftig byggeskik.

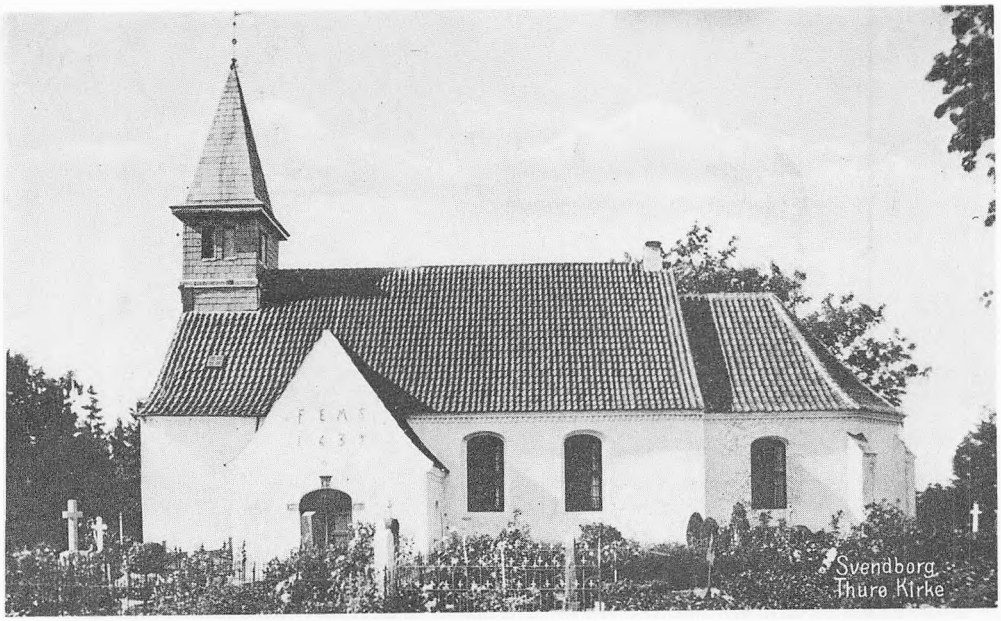

Thurø kirke - een af de smukkest beliggende kirker i landet. Kirken indviedes 3. søndag efter påske 1640, og bærer navnet Trefoldighedskirken. Påskriften på kirken *F.E.M.S. 1639* har fået fantasifulde Thurøbørn til at kalde den Danmarks frækkeste kirke. I virkeligheden står det for kirkens bygmester *F*ru *E*llen *M*arsvin - og årstallet er kirkens bygningsår.

Thurø kirkes enkle og smukke udstyr er for flere enkeltdeles vedkommende af afgjort kunstværdi, således menes krucifikset at være fra Claus Bergs værksted. Altertavlen har tidligere tilhørt det i 1828 nedrevne Gråbrødre Klosterkirke i Svendborg, og de 14 øverste smukke barokke stolesæders forstykke menes at stamme fra Holckenhavn som også tilhørte Ellen Marsvin.

Udsigten fra Thurø kirkegård ud over Skårupsund mod Fyn og Langeland - er nok en af landets smukkeste. Det syntes man også omkring århundredeskiftet og anbragte en bænk der. Den står der endnu, ca. 24 meter over daglig vande. På billedet ser man i baggrunden på Fynssiden Bjørnemose, og det er formentlig den i 1906 byggede postbåd »Thurø«, som er på vej fra Svendborg mod Thurø til »Skipperlandingen«.
Nedenfor bakken ved »Præstelandingen« lå Thurøs så vidt det vides første egentlige skibsværft, anlagt ca. 1840. Her byggedes dog kun mindre fartøjer.

Naturligvis var man på skipperøen Thurø med sine mange søfolk meget kongetro og nationalbevidste - og før kommunesammenlægningen i 1970 var det derfor også naturligt at styret - sogneråd var domineret af konservative folk. Ikke at man ikke var fremsynede, men på Thurø stemte man konservativt - og da Sønderjylland i 1920 »kom hjem til det gamle land« var det da også naturligt for det daværende sogneråd at markere denne begivenhed ved at opsætte en genforeningssten på legepladsen ved Thurø skole, således at denne kunne minde børnene om denne begivenhed. Genforeningsstenen står der endnu, men jo unægtelig i andre omgivelser.

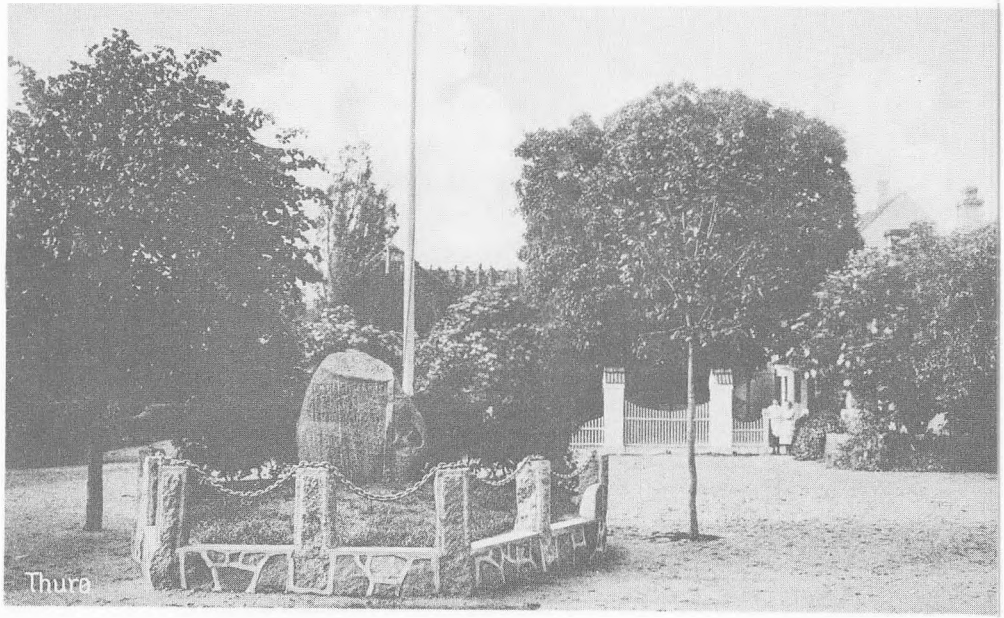

Legepladsen ved Thurø Byskole omkring 1910.
Pigerne til højre i billedet leger sanglege - skal vi gætte på at det er: »Tornerose var et vakkert barn«? - medens drengene leger »Ryttere til hest der skal få hinanden ned af sadlen«?
I baggrunden den gamle præstegård, som blev nedrevet i 1925.

1904 var et virkeligt mærkeår for Thurøs skolevæsen. »Byskolen« flyttede da ind i en ny, moderne 3 klasset skolebygning (bygningen til venstre i billedet) og lærerstaben blev udvidet til tre lærere. Det samlede skolevæsen på Thurø bestod af 5 folkeskolelærere og 2 privatskolelærere.

Billedet viser Bergmannsvej omkring århundredeskiftet med bygningerne af »Bøgebjerggård« (bygget ca. 1860-erne), længst tilbage i billedet.
Det må vist noteres som historisk korrekt at den første officielle navngivning af veje på Thurø først skete så sent som den 19. november 1960.
Thurø bys hovedgade blev opkaldt efter skipper Jonathan Petersen Bergmann - Thurøs førstemand - da thurinerne i 1810 stod overfor den store beslutning at skulle købe deres ø.
Vejen kom således til at hedde Bergmannsvej.

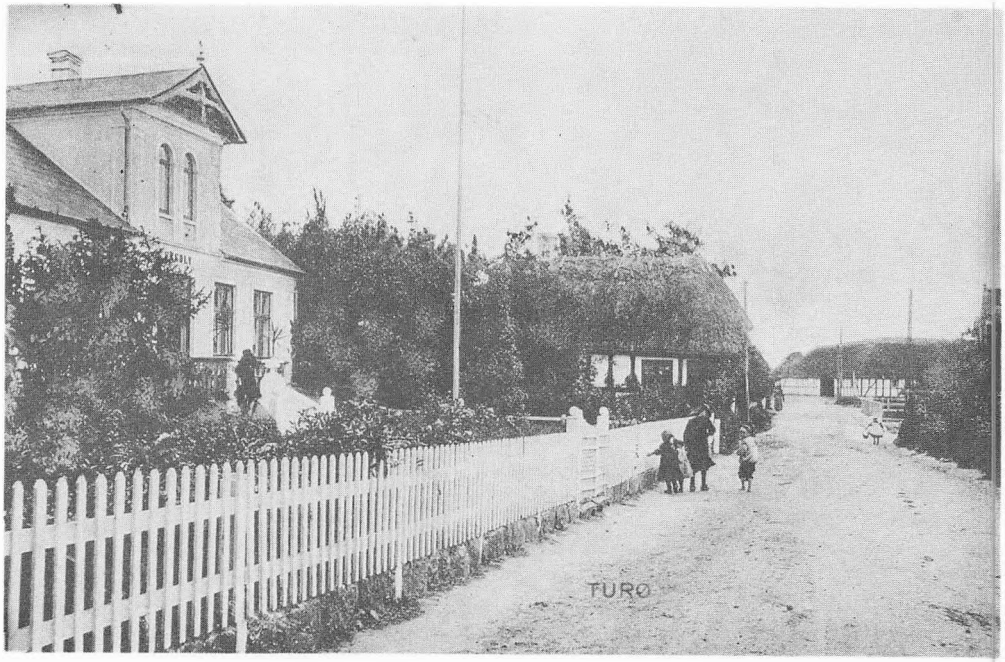

Bergmannsvej ca. 1900-1910 med nedkørslen til Snævringen og »Skipperlandingen« til højre i billedet. Omtrent der hvor drengen står, blev sømandsforeningens hornmine fra 1. verdenskrig senere anbragt.
Huset til venstre i billedet tilhørte den gamle Thurø-smedefamilie Huusfeldt. Som man kan se af billedet mindede Thurø by mest af alt om en landsby, hvad den vel egentlig også var.

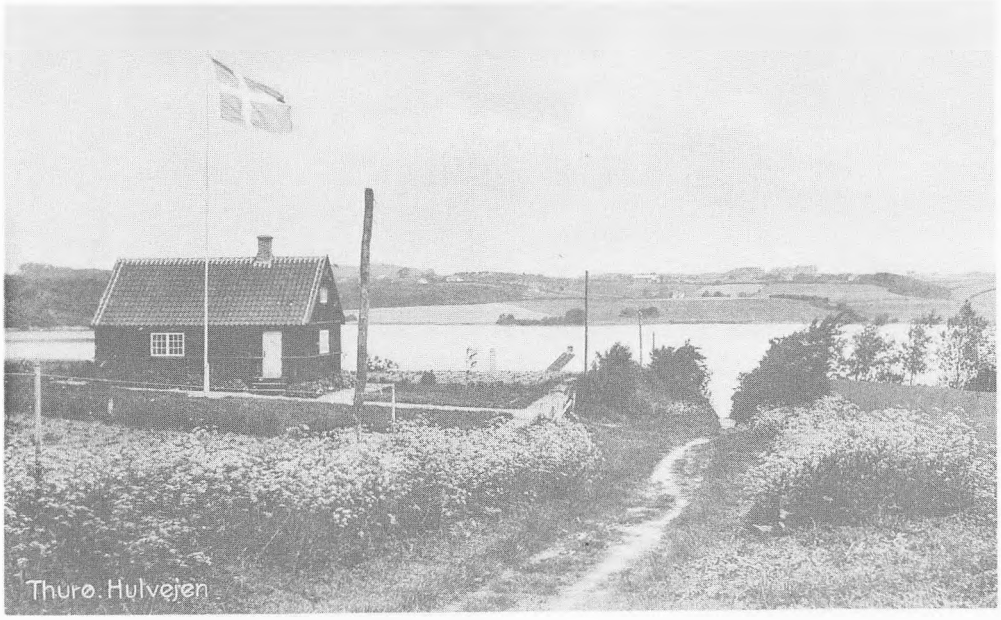

Thurøspejdernes hytte med flaget hejst. Her holdt Rolf Krakes Trop til. Een af forkæmperne for Det Danske Spejderkorps (De gule) var »Færge-Larsen«, der sørgede for sejladsen med den elektriske trækfærge til og fra Thurø. En anden tilhænger var lærer Hinke, der var tropsfører i mange år for ungdommen på Thurø.

Selv om thurinerne i det store og hele havde nok i sig selv, var en vis forbindelse til omverdenen dog nødvendig. Længe klaredes dette med større joller der dog ofte, specielt ved vintertide, kunne byde på barske forhold for kvinder og børn. Således beretter f.eks. pastor Winther, at langvarige storme i 1882 fremkaldte et sådant lavvande at postjollen sad fast midt i sundet - og at styrmandseleverne måtte vade over til Fyn.
Det var derfor et betydeligt fremskridt da der midt i 1890'erne kom to små dampbåde i fart. Nu kunne man endda flere gange daglig nå Svendborg på 1/2 time og tilmed i en forholdsvis lun kahyt. På billedet ses nedenfor Snævringen, »Skipperlandingen« med postbåden »Thurø« (bygget 1906).

»Skipperlandingen« med enkelte fiskebåde og det gamle opholdsrum for ventende thurinere der skulle til Svendborg med postbåden.
Stenmolerne var en enkelt mands livsværk og »øen« man ser til venstre i billedet var oprindeligt et gammelt skib man sejlede på grund og fyldte op med sten og jord indtil den til sidst blev en ø.

Billedet viser »Skipperlandingen« nedenfor Snævringen. De mange blindveje der fører fra Bergmannsvej ned til Skårupsund er den dag i dag en mindelse om den tid da al Thurøs kommunikation med Svendborg foregik søværts.
»Præstelandingen« ved Kirkestræde - »Skipperlandingen« ved Snævringen, »Bispelandingen« ved Hulvejen og »Ladegårdslandingen« ved det gamle mejeri... alle var de ind- og udskibningssteder for den daglige transport af folk og varer.

Thurø havde som de fleste sydfynske øer, sit »Majtræ«. Dette var i gammel tid befolkningens naturlige samlingssted og her var også øens bystævne, hvor mange vigtige beslutninger blev taget.

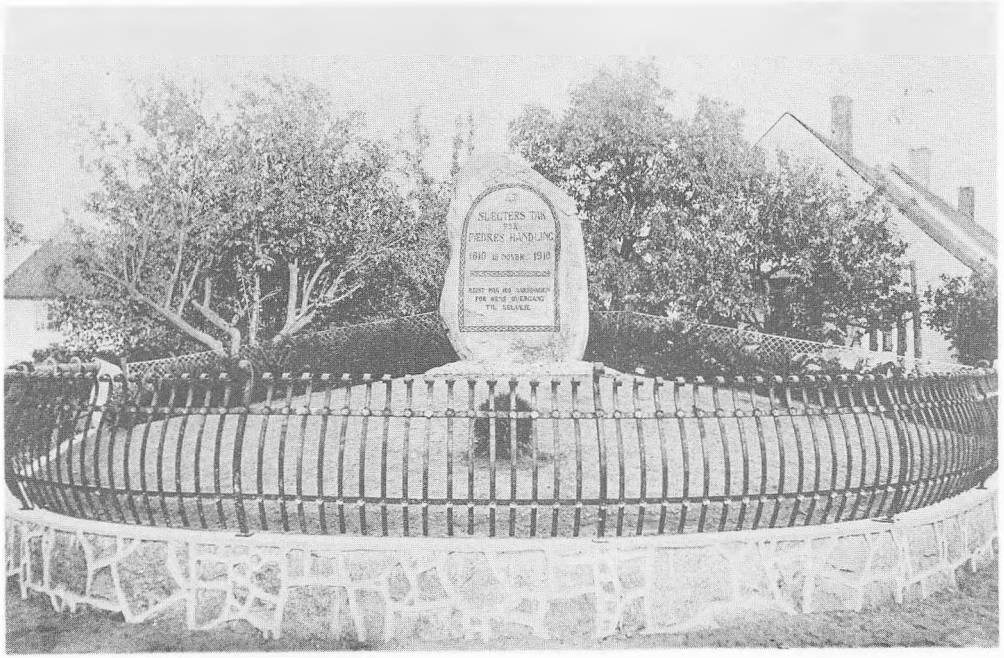

Den 19. november 1910 var på Thurø en stor festdag. Man fejrede 100 årsdagen for Thurøs overgang til selveje. Mindestenen ved Majtræet blev rejst og Danmarks konseilspræsident Klaus Berntsen ikke alene deltog i festen, men bidrog også aktivt med foredrag og festtale. Dette kastede selvsagt en særlig glans over dagen og dens forløb.

En af de mest aktive, da thurinerne købte deres ø 1810, var skipper Jonathan Petersen Bergmann - så da skibsreder R.S. Hansen omkring århundredeskiftet opførte sin ejendom på den del af Jonathan Bergmanns parcel, der lå ud til »Majtræet« var det for R.S. Hansen naturligt at mindes Jonathan Bergmann ved at opkalde sin villa »Bergmannshus«. Her boede i en årrække forfatterinden Karin Michaelis og da den tyske forfatter Bertholt Brecht måtte flygte fra nazismens Tyskland, opholdt han sig også en kort tid her.

Mindestenen til opsættelse på »Majtræet« slæbtes af øens beboere ud til landevejen fra Fredskoven og i tidens ånd genoplivede man Harald Blåtands transport af den store Jellingesten 1000 år tidligere. På blokvogn med 8 heste kørtes stenen til »Majtræet«. Dens indskrift »Slægters tak for fædres handling« var for alle et fuldstændigt udtryk for dagens og festens højtidelighed.

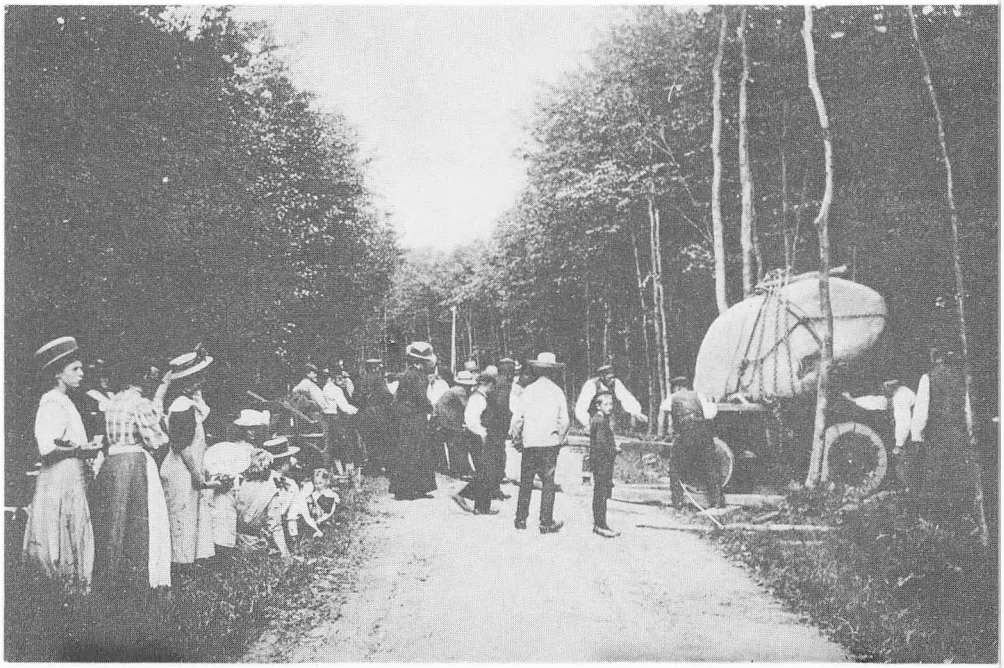

Thurø Kro var øens naturlige samlingssted. - Det var her alting skete, således også 100 års-festen for øens frikøb fra Bjørnemose hvor selveste konseilspræsident Klaus Berntsen deltog i festmiddagen. Her blev holdt danseskole. Og det var også hertil det »unge« Socialdemokrati i Svendborg flere år i træk besøgte det konservative Thurø med musik og røde faner og medbragte madkurve og sang »Nu dages det brødre«. Jo, her var ofte liv og glade dage. Kroen havde naturligvis også sine faste »stamkunder«, hvoraf på billedet bl.a. ses »Konsulen«, manufakturhandler »Røverkøb« m.fl.
Det er iøvrigt øens igennem mange år trofaste post Hansen, som kommer med dagens post.

Her i Thurøs gamle krohave mindes sikkert mange gæster den hyggelige atmosfære der var, enten under havens skyggefulde træer eller i et lille løvklædt lysthus, hvor den medbragte madkurvs indhold blev fortæret. Man havde nyrøgede ål og sild fra røgeriet på Mårodden, eller nykogte rejer.
Øl og brændevin købte man selvfølgelig hos krofar. Så sang man og morede sig sammen med familien eller vennerne. En 75-årig beretter at han som dreng var keglerejser på kroens keglebane der lå i haven. For sit arbejde indkasserede han 10 øre, der straks blev omsat i en sodavand. Bemærk legevognen, det var en børnevenlig have.

Thurø Kro. Den gamle stråtækte bygning til højre var omkring århundredeskiftet hele øens kulturelle samlingspunkt. Den omrejsende biograf havde her til huse. Her blev vist stumfilm fra den store vide verden.
Bygningen til venstre blev bygget til at huse landliggere og var den gamle kroejers fremsynethed for en ny indtægtskilde og epoke i kroens historie. Bygningen kaldtes »Annekset«.

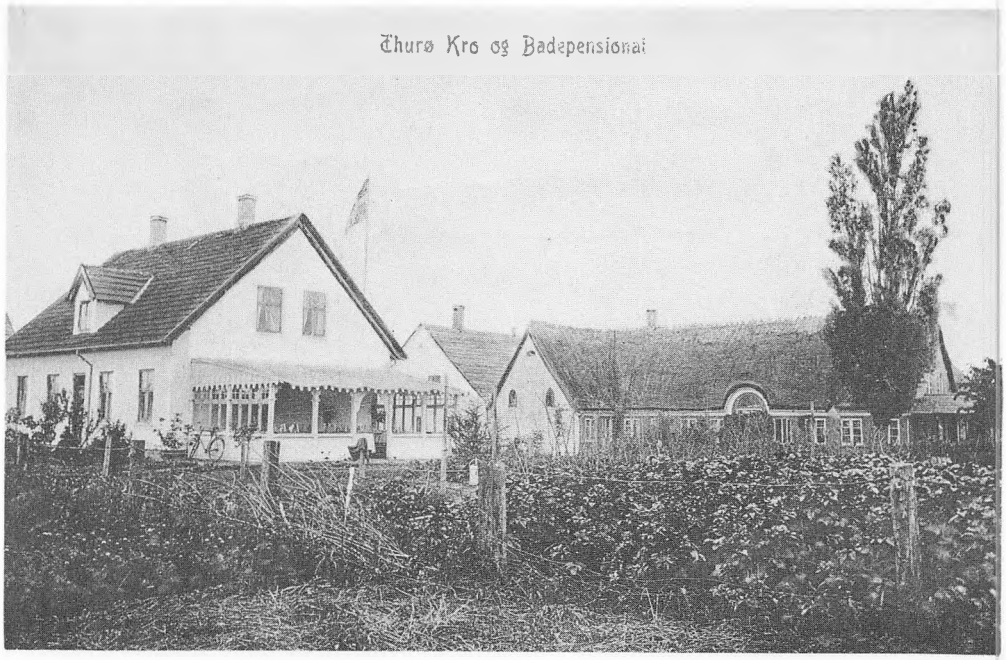

Thurø Badehotel. En ny tid for kroer og gæstgiverier var startet med »turismen«. Derfor byggede daværende ejer af kroen det nye badehotel. Nu skulle man modtage den stigende strøm af sommergæster og turister, som hurtig fandt vej til det sydfynske øhavs »smørhul«, Thurø.
Og der *var* penge i landliggere. (Grasten Badehotel var også en følge heraf).
En overgang var det næsten sådan at beboerne på øen lejede huset ud til turister, for selv at bo i »hønsehuset«. Billedet viser »Annekset« med sommergæster på verandaen. Sådan kaldte man det nye badehotel.

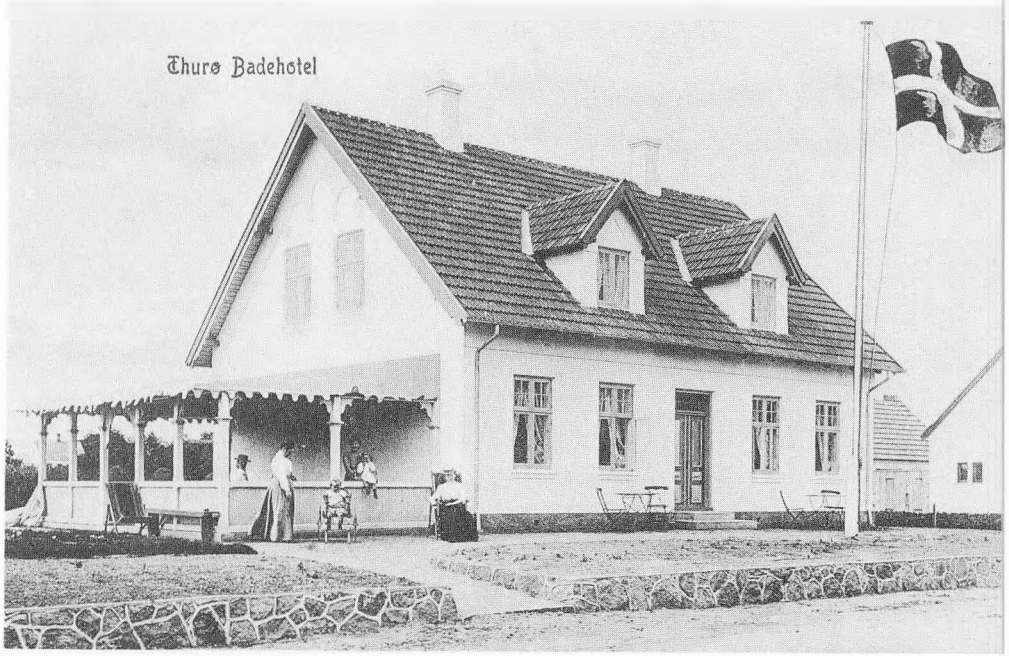

Thurø Kro's daværende ejer Rich. Nielsen var en meget aktiv mand. Foruden at drive kro med tilliggende købmandsforretning spekulerede han under Første Verdenskrig i skibsaktier. Det var der iøvrigt en del thurinere der gjorde de år. Rich. Nielsen ombyggede i tyverne den gamle stråtækte kro til den nye, som ses på billedet.

Bergmannsvej her set fra øst mod vest (Brovejen) med Thurø Kro til højre. Mortenstræde går ned til højre ved havelågen. Overfor selve kroen, på den anden side af vejen, kan man lige ane en bygning bag det buskede træ. Om det er »Annekset« vides ikke, men det blev bygget på dette sted. Mange af kroens stamkunder blev portrætteret og hænger i dag på kroen. Bl.a. malede den kendte maler Niels Hansen et godt billede af »Konsulen« (Kristian Mikkelsen). En anden maler Odin Wallentin er mester for billederne af Fritz »Rigger« (Fritz Petersen) og Lauritz »Mægler« (Laurits Rasmussen).

Fødehjemmet for Thurøs nu afdøde 100 årige Petra Madsen, som boede på Nordvejen. Denne dame interesserede sig meget for Thurøs historie. Så meget at hun blev kendt over hele øen da hun udgav to små lokalhistoriske hefter. Et om Nordvejen, hvor hun selv boede og et om Thurø.

Med den tids dårlige kommunikationsmidler havde det altid været et problem for beboerne på den østlige ende af øen og Grasten at få deres børn den besværlige og lange skolevej til byskolen. Det var derfor en stor lettelse da Grasten Skole i 1874 blev oprettet og der blev ansat en skolelærer. Billedet må være fra efter 1904, for da blev skolen udvidet med en forskole for de mindre børn og der blev ansat en skolefrøken.

Billede af familien Dinesens hus, som lå på Grønnevej (ned mod vandet). Man ser her huset fra bagsiden. Med riven Rasmus Dinesen, der foruden at være husmand også var fisker og skibstømrer. Ved hans side ses en søn, samt hans hustru. Sønnen er muligvis Hans! Foruden ham var der fire sønner: Emil, Laurits, Rasmus Peter, Aksel samt en datter Marie. Billedet er fra ca. år 1900).

Dette kort var en svær nød at knække! Vi troede først det var »topluen«, men så stemte det ikke med døren. Ejheller med tagryttere på taget. Men heldigvis, omend på et sent tidspunkt, fik vi et billede af det berømte hus »Topluen«. Så kære læser, døm selv, begge kort er i bogen!
Dette hus her lå på Grasten, efter skoven til højre (i dag Grastenvej). Det var en aftægtsbolig under Grastengård. I huset boede *Dorthea* og *Laurits Pedersen*, han arbejdede som skibstømrer hos Jens Philip Jørgensen.
Huset lå på en banke, som blev kaldt *Dortheas Banke* af børnene i området.

Mosegården omkring århundredeskiftet. Her er hele familien samlet på gårdspladsen. Fra venstre med armen på vognen, ophavets moder, »den gamle fru Mosebo«, så står datteren Andrea Mosebo, derefter sønnen Jørgen, og nok en søn, Emil. Imellem hestene: faderen Lauritz Christian Jensen Mosebo og til sidst med høtyven, endnu en søn, Lauritz (opkaldt efter faderen).

Mosegården set bagfra. En typisk thurinsk gård fra den tid, med stråtag og bindingsværk, her på havesiden, der næsten har præg som en helt lille park. Personerne er gårdens ejer Lauritz Mosebo med familie.

Grasten Badehotel. Her er en af Thurøs landskendte *** (trestjernede) badepensioner, som også var en følge af turismens indtog på øen. Under Hjalmar Madsen, men især under Karla Rasmussen og hendes moders tid. havde thurinerne her et af landets mest propre og renlige badehoteller. Hvad maden angår var den virkelig i topklasse, hvad de mange stamgæster også beviste, ved at vende tilbage år efter år. I højsæsonen omkring 1940 var der ca. 40 fastboende badegæster og et personale til disse på 12-14 stykker. Bygningen yderst til venstre var tidligere købmandsforretning.

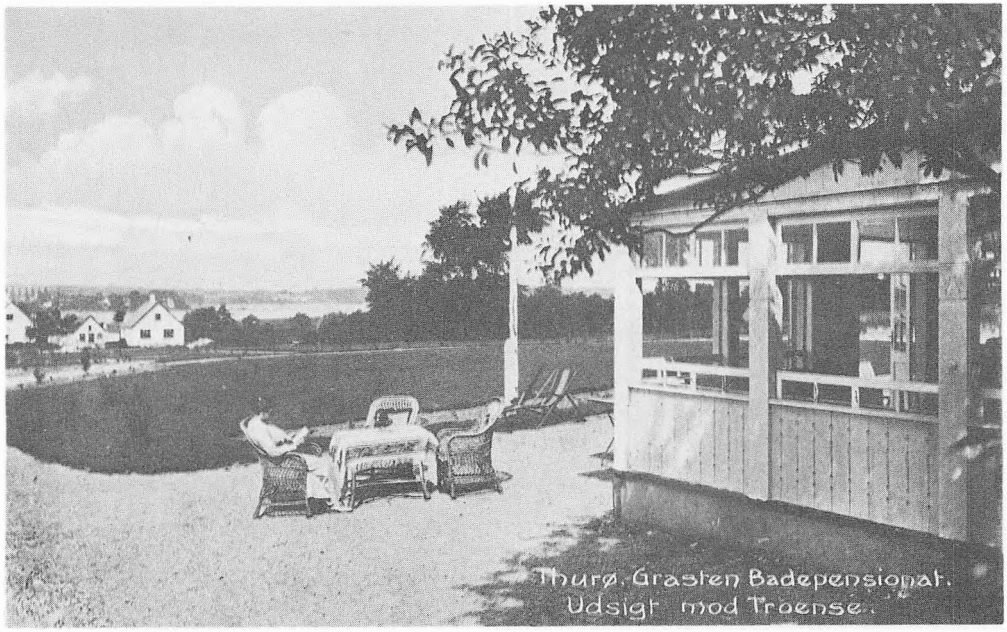

Grasten Badehotel havde hyggelige selskabslokaler i forbindelse med den lille veranda. Kortet viser udsigten mod Tåsinge. Det hvide hus i baggrunden (nr. 3 fra venstre) var børnedomshjem for Thurøs lokale skibsmatador og sognerådsformand. Han blev af sine bysbørn døbt: *»Thurø-Madsen«*. Hotellets ejer, Karla Rasmussen, foretog en større udvidelse før 2. Verdenskrig. Nu skulle der satses på turister, selskaber og større arrangementer for de lokale beboere.

Badehotellets veranda, med udsigt mod Langeland. Opholdt hotellets gæster sig ikke her, var et af de yndede mål, en lille spadseretur til stranden nedenfor, eller skoven tæt ved badehotellet. På et andet kort, afsendt fra en af hotellets gæster, står der en pris på vers til »Grasten«:

Herlige Grasten! Hør hvor det klinger!
Findes der skønnere sted i vort land?
Hyldest i fuldeste mål vi dig bringer,
perlen du udi Dannevang.

Huset i baggrunden er »Annekset«. Det ligger i dag på Grasten Camping.

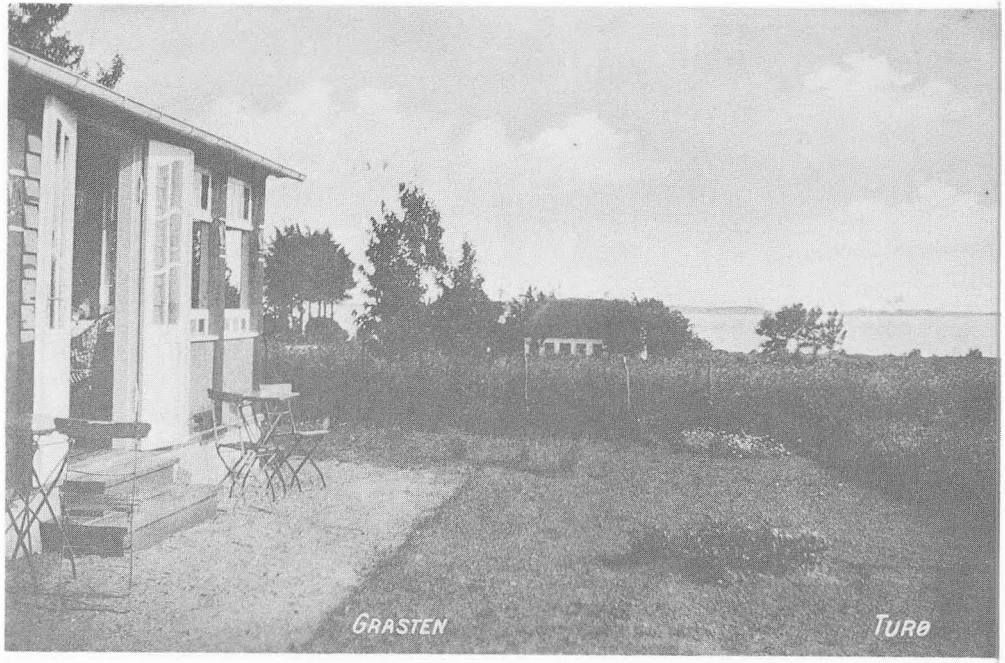

Dampskibsfører Eckmann (søn af politiassistenten i Svendborg), fik i 1890'erne den lyse ide at starte en dampskibsrute mellem Thurø (Præstelandingen) og Svendborg. Han erhvervede en gammel udrangeret damper og fik gravet en rende ind til Præstelandingen, således at han kunne anløbe her. Da Eckmann jo ikke var thuriner, måtte han se sig slået ud af een af øens egne, postfører Jens Nielsen, som havde set den gode ide og derfor startede en konkurrerende virksomhed fra Skipperlandingen. Eckmann flyttede så sin rute over til Gambøt og sejlede ruten Grasten (Skovbroen) - Blåby (Røgeriet) - Svendborg. Senere gik ruten også ud til Grønne Odde.

Mange af Thurøs stolte sejlskibe, der kløvede bølgerne på de 7 verdenshave, bar under bovsprydet en fint udskåret gallionsfigur eller en ligeså smuk navneplade på hækken, fra den dygtige billedskærer Lauritz Petersens værksted, der senere blev videreført af den lige så dygtige søn Peter Christian. Ved siden af sin billedskærervirksomhed fiskede han lidt, samt passede sit lille landbrug på 3 tdr. land. På billedet ses huset på Grasten med den berømte have med de mange malede sten og flagstangen. Stenene blev samlet på Thurø Rev tidligt om morgenen, hvor der også blev »samlet nye indtryk og inspiration« til kommende billedskærermotiver. Alle sten er hjembragt i hans uundværlige trillebør.

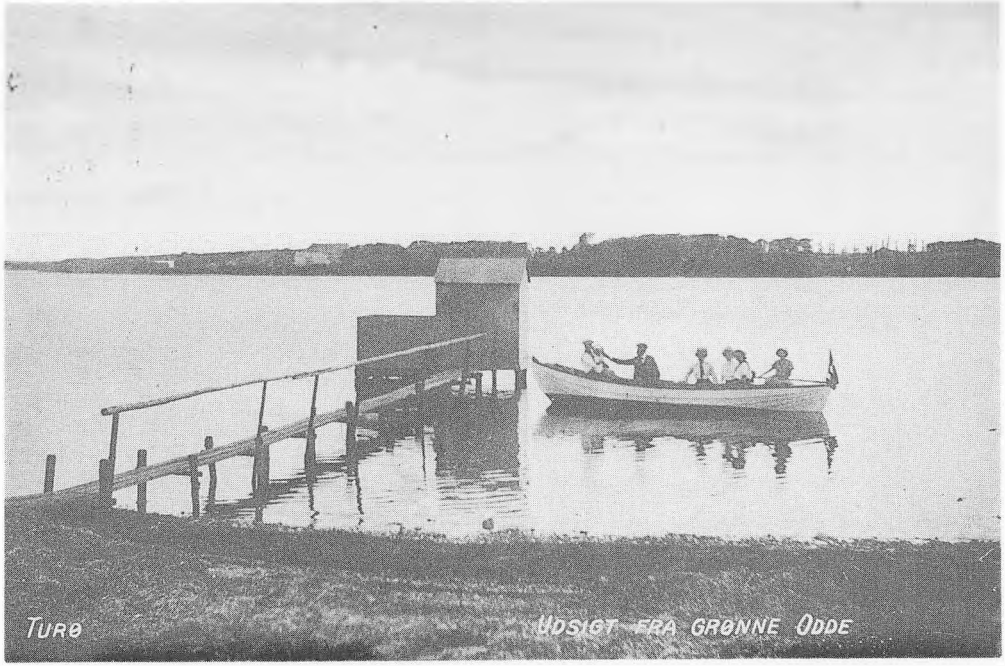

Udsigt fra Grønne Odde, Thurøs sydvestligste punkt mod Tåsinge. Valdemars Slot ses i baggrunden. Thurø har igennem tiderne været stavet på flere måder; men på given foranledning er det ved statsministeriel skrivelse af 6. maj 1947 stadfæstet, at øens officielle navn er Thurø, og ikke Turø som på dette brevkort.
I Valdemar den II.'s jordebog står der *Thurø Major* (Store Thurø), for ikke at forveksle øen med den mindre ø af samme navn ved Assens. På et generalstabskort fra så sent som 1853 er der også skrevet Thorø; men Torø har også været anvendt.

Eckmann, her ud for »Savskær«, som i dag staves »Saugskær«. I baggrunden til venstre en af de mange nybygninger der omkring århundredeskiftet blev bygget på Thurøs træskibsværfter. Bemærk at »Eckmann« har en jolle på slæb, den var til godstransporter, større vareforsyninger blev fragtet til øen på denne måde. »Eckmann« havde anløbsplads i Gambøt. Damperen ses her på vej ud med skipperen foran ved roret.

Den 1. Verdenskrig blev for søfartsøen Thurø en periode med uendelig hårde vilkår på den ene side, og fuldstændig ukendte indtjeningsmuligheder på den anden.
De fleste Thurø-skonnerter satte i starten af krigen kurs mod hjemlige strande og i august 1914 lå således en overgang over 100 oplagte skibe for anker i Thurøbund. Forholdene ændrede sig dog hurtigt. Skibene kom i fart og fragterne steg til fantasihøjder, men guldet havde også en skyggeside, mange skibe forliste under krigen og mangen god Thurø-sømand satte livet til. Så Thurø købte sit guld dyrt, når det samtidig erindres at en bedragerisk bankdirektør få år efter forskaffede øen en næsten trøstesløs økonomisk krise ved misbrug af sin stilling.

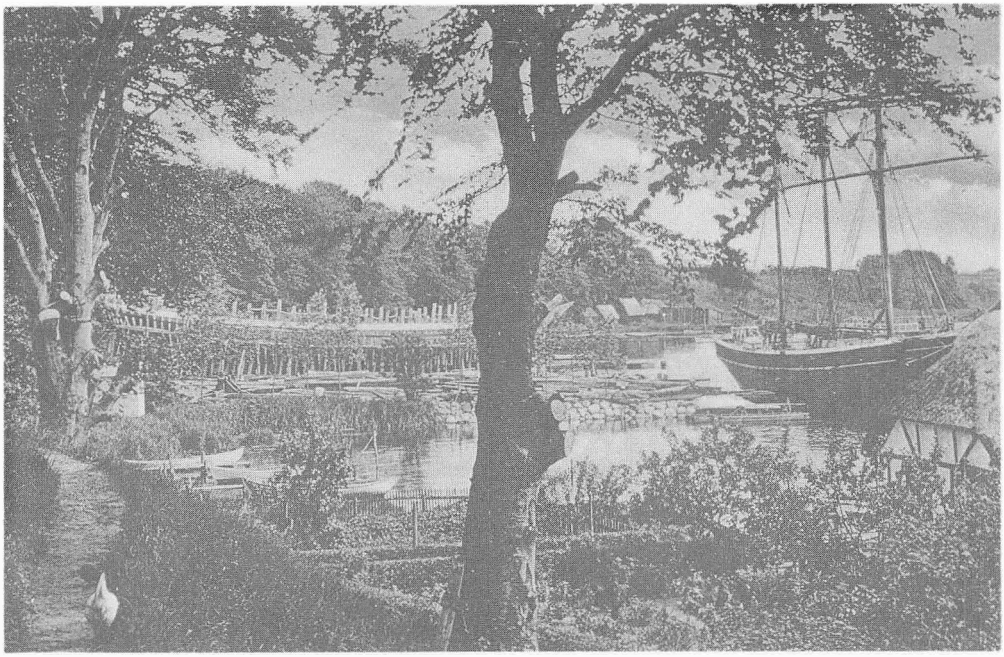

N.P. Pedersens Skibsværft. Til venstre en nybygning under opførsel. For enden af stensætningen en af de »gamle tremastede sejlskibe«, vel nok for en mindre reparation. I baggrunden, mellem skibsskrogene, kan lige anes de gamle, stråtækte fiskerhytter ved Gambøt. Man burde i dag nok frede disse stråtækte klenodier.
Den tremastede bramsejlskonnert menes at være »Ellen«? Byggeåret 1907 - kan godt passe med billedet (da kortet er poststemplet 1910).

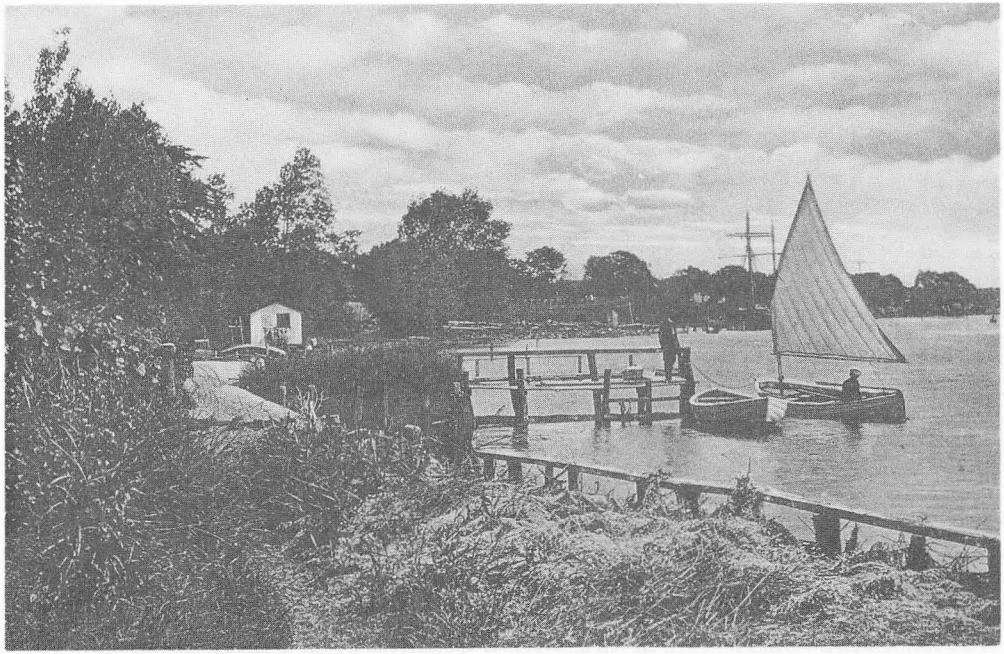

Billedet viser udsigten over Savskær mod Gambøt med Thurøbund. Her lå de fleste af skibsværfterne hvor de stolte Thurøskonnerter blev bygget.
Omkring 1860 begynder den egentlige blomstringstid for skibsfarten - og dermed også for skibsbygningen på Thurø. Således byggedes der fra 1856 til 1925 - 176 skonnerter. Denne driftighed gav naturligvis arbejde til mange i land, såsom skibstømrere, skibssmede, rebslagere, sejlmagere, jollebyggere, riggere, kahytsnedkere, blokkedrejere, bødkere, billedskærere, m. m. - for ikke at tale om hvad det gav af handel, når skibene skulle proviantéres til langfart. Og denne gode udvikling fortsatte stort set støt og roligt helt frem til 1. Verdenskrig.

Billedet viser et norsk træhus, Blåbyvej 6, der blev bygget som sommerbolig for familien *Brikesø*.
Det andet hus til højre i billedet (Bøgely), blev opført af forhenværende skibsreder Martin Christiansen. I dag bebos det af Christensen Randers' familie og ligger Blåbyvej 8 A.

På Thurø var det meget almindeligt, at folk med en grund til vandet også havde bådebro og båd. Men de der ikke var så heldige, måtte så benytte Sydfynske Dampskibsselskabs båd, *»Helge«*, der sejlede på ruten Svendborg Havn - Vindebyøre - Troense - Blåby - Grasten og retur. Til højre på billedet ses *Blåby-broen* med venteshus, her kunne ventende passagerer så sidde i ly for dårligt vejr, indtil *»Helge«* anløb broen i Blåby.

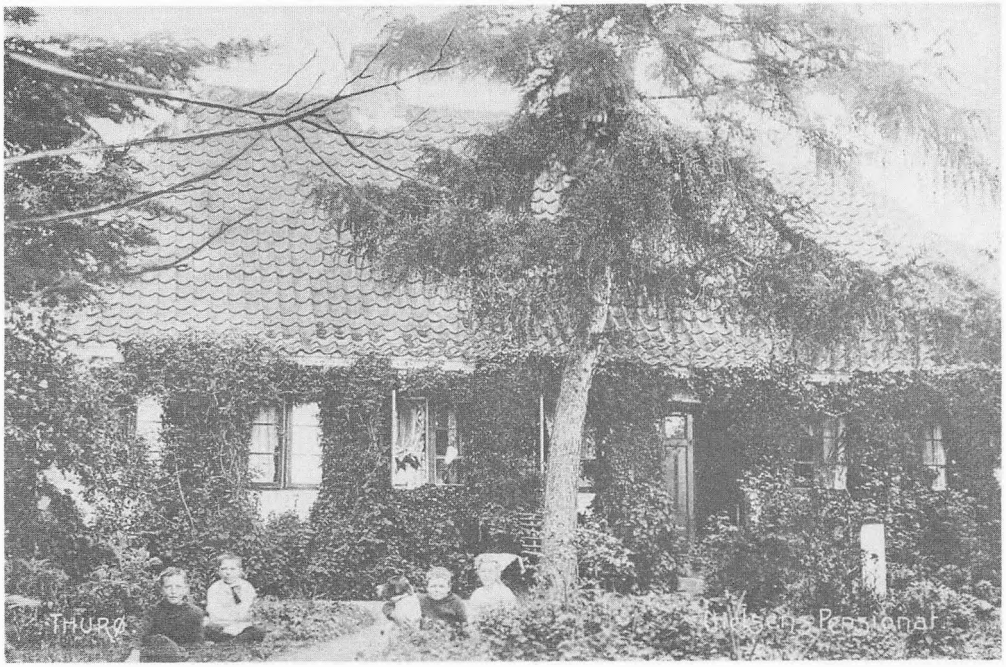

Nielsens Pensionat. Dette skønne vedbendklædte hus, lå på Blåbyvej nr. 10. Her lejede Anna Malling Nielsen værelser ud til sommergæster og landliggere hvert år. Hun var svigerdatter fra Røgeriet på Mårodden. På billedet ses hendes tre børn. Sønnerne Christian og Iver, samt datteren Gertrud.

Ved århundredeskiftet kom Thurøs fiskere ud for en mærkbar opblomstring. Mange fiskere anskaffede sig motorbåde - i 1910 nævnes antallet af motorbåde således at være 10. Dette gjorde naturligvis røgtningen af ruser og bundgarn meget lettere. I 1910 var der 35 erhvervsdrivende fiskere på Thurø.

I 1871 byggedes på Mårodde et anseeligt fiskerøgeri - der skønt det nu er nedlagt - stadig på malerisk vis markerer øens sydvestligste hjørne. I flere år var herfra en betragtelig eksport af røget fisk til Kiel og Flensborg - og Røgeriet har således været et væsentligt led i fiskernes afsætningsforhold. omkring århundredeskiftet.

Den gamle skibsfører Rasmus Rasmussens hus (Måroddevej). Grundet »kanonfotografens« tilstedeværelse har selv stuepigen sat sig til rette på trappestigen og poserer nu for fotografen. Hun var ellers i gang med at pudse vinduerne foran (til venstre i billedet). Vi tipper, det er den gamle skibsfører med fuldskægget der sidder på bænken ved siden af det skønne vindfang af fletværk.

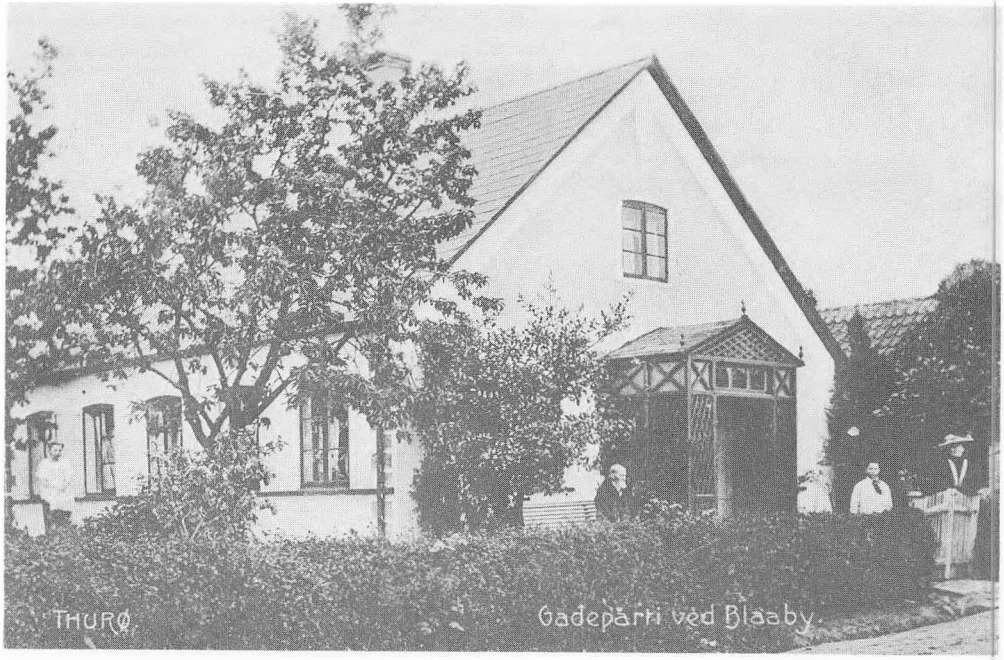

Rolf Krakesvej. Med *»Porthuset«* som nok er resterne af de ældste gårde, dengang man havde gårdene samlet i en klynge i landsbyen og hvor man så havde sine marker liggende rundt omkring byen, ude i det åbne land. I huset bag hestevognen var der gartneriudsalg i enden af huset. Fotografiet er taget på det tidspunkt om sommeren, hvor det skønne hyldetræ som står op ad gavlen blomstrer.

Gamle kaptajnshuse. Et morsomt minde om Thurø-sejlskibenes storhedstid, er de mange huse og villaer, der stadig bærer samme navne som skibene havde, f.eks. »Libra«, »Garibaldi«, »Clytia« m.m.
Skibsnavnene anvendtes også som en slags fornavne på skibets fører, f.eks. »Garibaldi«-Jørgensen, »Libra«-Hansen o.s.v.
Og uden vid har thurinerne ikke været, f.eks. da skibsføreren af den første sunddamper, »Prøven«, vigtede sig lidt vel meget ved at have ikke mindre end tre guldtresser på sin kasket - da kom hans kolleger for skade at glemme det første bogstav i det gode skibs navn, når de som det var skik, satte det foran hans borgerlige navn som vist var Madsen.
På billedet ses »Konsulen« komme cyklende. Det formodes han skulle hen til telegrafstationen.

Thurøs mindste hus, *»Topluen«*, bygget og navngivet af Ferdinand Olsen. I dette lille dukkehus var der stue til venstre, med et rum bagved og til højre for døren lå køkkenet, bagved dette var soveværelset. Størrelsen på grunden, huset lå på, var $1^1/_2$ album. Hvis man er skrap til gl. mål, er dette en trediedel fjerdingkar, og et fjerdingkar = 172,38 m², og en trediedel er ca. 57,46 m². Altså er $1^1/_2$ album = 57,46 m².
Til højre for de tre poppeltræer: Anette Mikkelsen med sin datter på armen, Jakobine Kirstine Mikkelsen. Huset ligger i dag som dengang i Mosestræde.

Struwestræde, opkaldt efter bagermester Struwe (født ca. 1840). I huset til højre har der været bageri i tre generationer. Her kunne man også købe trækul, 2 øre for et jern kul, så kunne man selv blæse det op, så der blev fuldt fyr på dampstrygejernet. Bageriet var især kendt for sine 5-øres kager, rosinkager, chokoladekager og medaljer. Hvem kan mindes disse, uden at tænderne løber i vand. Til venstre bådebygger Petersens hus. Huset i midten var blokdrejer Zarzkows.
Drejeriet blev drevet af en vindmølle bagved.

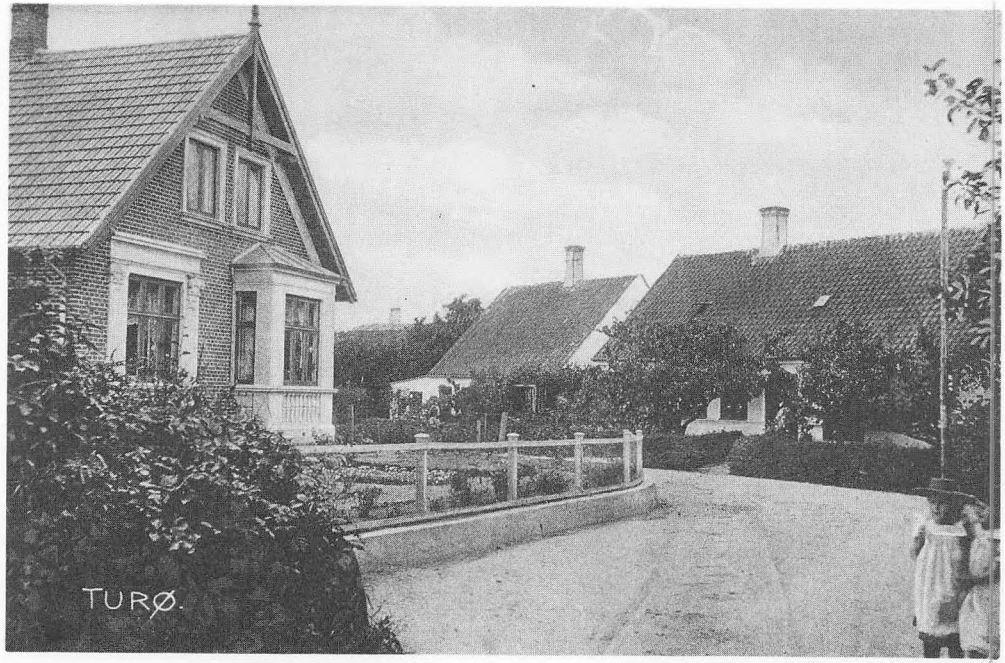

Her ses et af Thurøs meget besøgte kaffesteder. På sommersøndage valfartede man ligefrem hertil fra Svendborg. Den stråtækte bygning indeholdt *»Bondestuen«*. Foruden stuen var der også køkken, bagved var selve læsesalen til foredrag og forelæsning, deraf navnet *»Læseforeningen«*. I haven ses det store »lukkede« lysthus, beregnet til at huse havens gæster under en tordenbyge.

Den stråtækte »Bondestuen« (Læseforeningen), med terrassen, samt læsesalen til venstre (her set fra bagsiden). Navnet er her *»Turisthjemmet«*, eller som man kaldte den på Thurø: »Tutten«. For at bevare Læseforeningen holdt man også missionsmøder. Men man ville hellere satse på den nye tids pengeinvesteringer, nemlig turister/badegæster, som nu i stort tal besøgte Svendborg og Thurø hver sommer. I dag har den så navnet *»Skipperkroen«*.

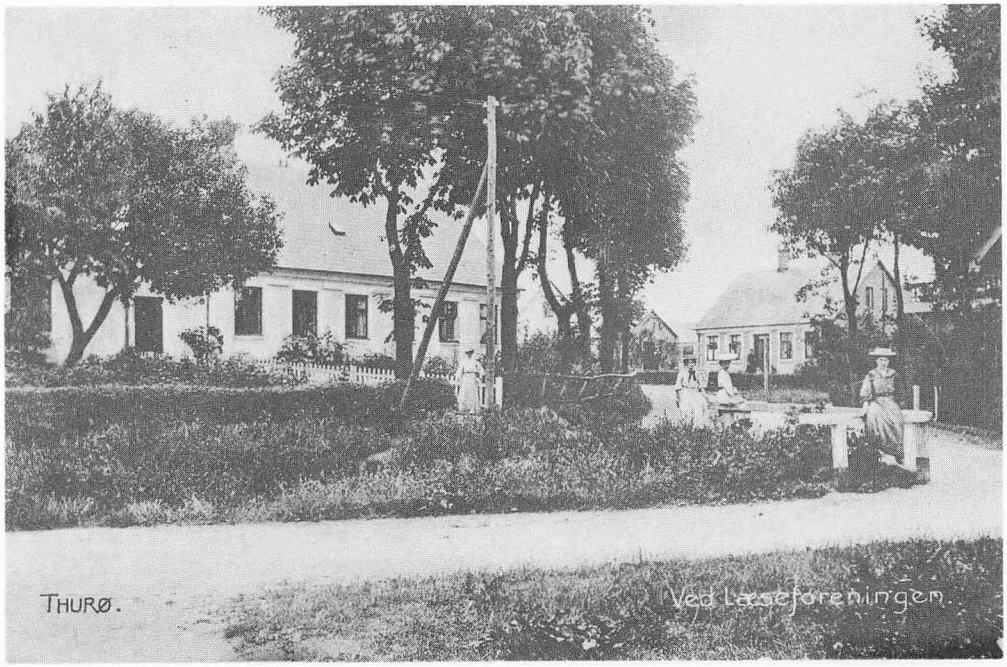

Huset til venstre er Læseforeningen, set forfra. Damerne sidder på nogle hvide pæle, der omkranser *»Stenten«*. Vandet i renden, som løber under vejen kommer fra midtermosen, og løber videre langs vejen, for at ende i Jordemoderdammen, som lå i Damstræde. Til højre Petersens hus fra halvfemserne, i baghuset ved siden af var der en sæbeforretning.

Porthuset var, som der står: indgangen til Hestehaven, som tilhørte Sophus Weber. Han oprettede i 1877 i Gammel Hestehauge et skibsværft sammen med H. Poulsen.
I tidens løb blev der bygget 257 større og mindre fartøjer herfra. Sønnen Theobald P. Weber overtog værftet i 1926, der blev da fældet det meste af det træ på Hestehavens ca. 170 tdr. land., som blev brugt til de største yachter. Senere blev ca. 30 tdr. land ryddet og beplantet med frugttræer, som en begyndelse til frugtvinen fra Hestehauge, *La Pomme,* Der ligger en gammel smedie i skoven bag porthuset.

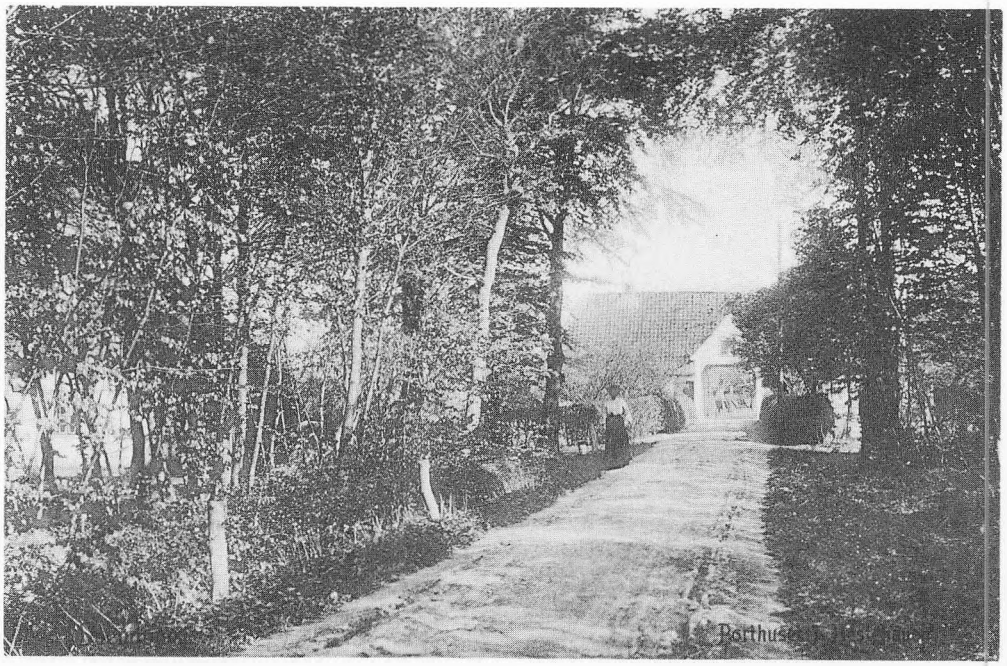

Igen et af disse skønt beliggende, enlige stråtækte huse. Bemærk hunden til venstre, den har observeret fotografen og givet hals. Det var nok heller ikke hver dag der kom besøg af en såkaldt »kanonfotograf«. Huset her i Rudbjergskoven var en overgang under Juliegården. Dengang var det beboet af en mand, som folk kaldte Laurits Urtemand.

Skårup Skovmølle hørte under Bjørnemose. Den har fra gammel tid været et godt besøgt mølleri. Selv om den lå nær ved kysten, kan man sige den havde opland til alle sider, selv søværts. Thurøboerne der benyttede møllen, kunne dengang, inden opfyldningen, sejle helt ind i vigen hvor Skovmøllen lå. Derimod kneb det mere med vand til møllen. Men egnens daværende aktive dame, fru Blome, fik gang i vandet og dermed også mølleriet, der ellers havde været sløjt et stykke tid. Ved at opdæmme vandet fra Dollebæks Dam ved Skårup Mark, fik Skovmøllen det vand, den havde brug for, og møllekværnen malede igen.

Her det gamle slæbested i Skårupøre. Badehusene for enden af broen er vistnok Maegårdens. Manden der står ved jollen med navnet »Svend« menes at være Villiam Nielsen. Han sejlede tidligere med en muddermaskine, men altså her på sine ikke helt unge dage, slog han sig ned i Skårupøre og fiskede med sin båd fra kysten.

Stængerne overfor Jens Drosts hus var en slags stejleplads, her tørredes garnene (man ser kun en enkelt ruse). Jens Drost var tidligere landmand, men var sprunget over til fiskeriet og fiskede fra Skårupøre. Dengang var det mest torsk, sild og ål, man fangede, men også skrubber og rødspætter - og i sæsonen sidst i maj, hornfisk. Flere havde lakse-ruser, der var laks langs kysten også. Lakse-ruserne havde store bøjler og fangarme ud til siderne, næsten som bundgarn. Billedet er Skårupøre Strandvej nr. 61 eller ca. 30 meter fra restaurationen *»Lauritz på Skrænten«*, i dag *»Strandkroen«*.

Hans Iversen, den tidligere sejlskibsreder, hvis skibe sejlede på langfart og alle én efter én forliste i hårdt vejr. Som følge heraf gik rederiet fallit. På sine gamle dage ernærede han sig ved fiskeri, men nåede også at være hønseriejer inden han døde. Her fotograferet ved sit fiskeredskabshus, ca. år 1910. (Bemærk de beskyttende manchet-ærmer). Det er ud for vejen til Aspedam, i dag Skårupøre Strandvej nr. 95.

Båden er halet på land og roret taget af, bundbrædderne er lagt til tørre. Jollen er ved at få en gang maling og eftersyn indvendig. Bådens ejer kendes ikke? Men huset til venstre er Karl Knudsen-familiens hus. De to folk til venstre er arbejdere fra den tilstødende mark, antagelig roehakkere. Ved redskabsskuret i midten af billedet ligger endnu to joller. Omkring århundredeskiftet var her ca. 30 - 35 fiskere, der fiskede fra Skårupøre og levede deraf. Huset ligger i dag Skårupøre Strandvej nr. 89.

På billedet ses fisker Anton Christensen, der (ca. 1910) fiskede fra Skårupøre sammen med sin broder, Niels Christian, men efter 10-15 års samarbejde, sprang Niels Christian fra, for at starte som købmand. Han endte senere som fiskehandler i Svendborg. Ind i partnerskab med Anton, gik den tredie bror, Valdemar, der købte andel i båden »Nordstjernen«, år 1923. De to brødre fiskede sammen helt op til 1960. Den 85-årige Valdemar beretter: Engang i trediverne fik vi 300 kasser à 25 kg sild i det yderste bundgarn. Vi var tre dage om at tømme garnet for alle de sild. Det var et slid, men hvor var vi lykkelige, da vi sejlede ind med de sidste.
(Bygningen bag Anton er den gamle smedie).

Et billede af en købmand, der omgik de kommunale byggevedtægter ved at bygge uden tilladelse - altså lidt ad gangen - for til sidst at have dette pæne, stråtækte bindingsværkshus. Kiersteins købmandsbutik lå hvor Skårupørevej munder ud i Skårupøre Strandvej. På gavlen af huset ses de gamle kendte reklameskilte af emalje. I lup kan læses *Svendborg Pilsner, Cecil Cigaretter* og *Maison Polish.* Førhen så man disse skilte på næsten alle jernbanestationer.

Christian Frederiks Skole kaldte man Åbyskovs gamle skole, der var opført i 1826, men brændte i 1906. Allerede samme år blev den nuværende skole opført, som indeholdt 2 klasseværelser og en lærerbolig ved siden af. I 1945 blev skolen treklasset, og nu gik man i skole hver dag. Men i 1972 blev Åbyskovs Skoles 18 elever overflyttet til Øvelsesskolen i Skårup. Dette var en amtsbeslutning!
De to piger i det holdende hestekøretøj - en såkaldt »jumpe« - er skolelærer Palm Nielsens døtre, Johanne og Asta.

Juliegården har altid været en god gård. Under Mads Larsen i 1920 var den på ca. 80 tdr. land. Efter Steen Danø's overtagelse af Juliegården og samtidige køb af »Brillegården«, er det samlede areal af gården i dag oppe på ca. 110 tdr. land.

»Rikkesminde«, opkaldt efter Frede*rikke* Poulsen, der var gift med tækkemand Peter Poulsen. Her ses familien udenfor deres hjem i Åbyskov omkring år 1900. Til venstre Frederikke, så datteren , til højre Peter Poulsen. Bemærk brændestakken, dengang ku' man stable brænde! I dag ligger huset Dalmosevej 5, Åbyskov.

Hovedbygningen på Bøgeskovgård, en gård med god jord. Efter at »Skyttestedet« blev lagt ind under gården, har den i dag ca. 150 tdr. land (heraf er de 10 tdr. land med skov. Sidst i halvtredserne brændte kostalden, men er opført i næsten samme stil igen.

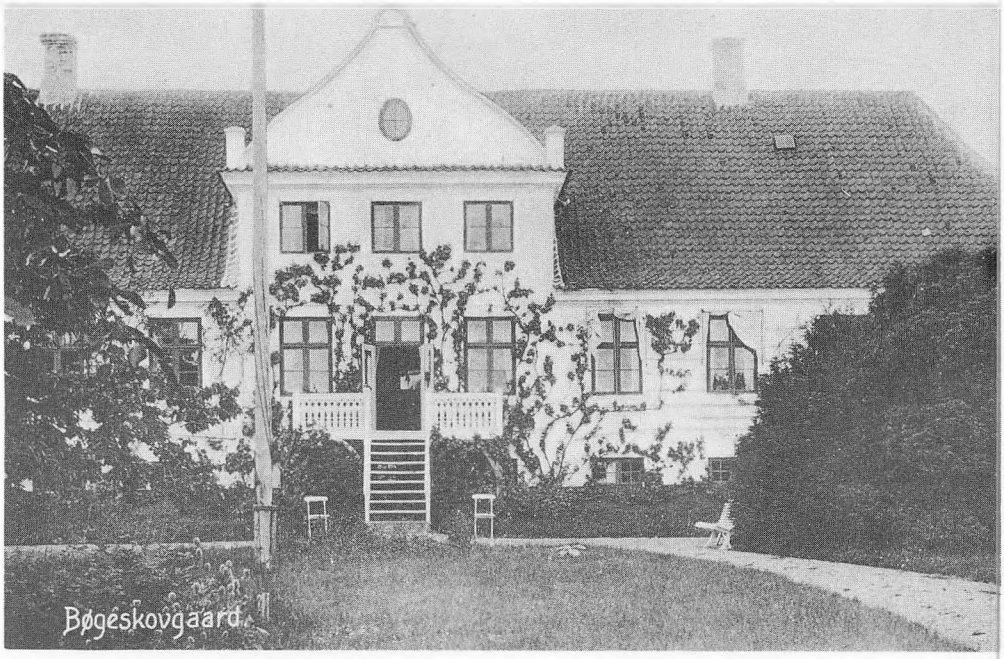

Billedskærer Lindballe var en god og dygtig billedskærer. En virkelig mester på sit felt, især udskæringer på rammer med speciale i urkasser, ja, selv hans hoveddør var en oplevelse i kunstfærdige udskæringer. Hans kone gik i mange år med opkrævning for Skårup Sygekasse. Huset ses her med en tilbygget fløj i nyere stil. (Billedet er fra sidst i tyverne). Huset brændte for år siden.

Billedskærer Lindballes hus med det fine vindue i gavlen, der minder om en »halv citronskive«. Man ser ind mod Svendborg af hovedlandevejen. I huset overfor boede Skårup Øvelsesskoles mangeårige pedel, Jens Hansen, der ved siden af havde en lillebilforretning.

Her er et skønt billede af Stationsvejen med Skårup Station i baggrunden. Jernbanen der kom til at betyde så meget for byen og udviklingen i området. Man kan lige skimte hovedsignalet imellem de nyplantede træer der omkranser vejen og stationspladsen. Her hvor den kørende og gående trafik mødes i et tidsbillede *hvor man er på hat med hinanden.* Huset til højre var den socialdemokratiske landstingsmand P.C. Petersens. Det næste i rækken er trikotagehandler fru Wollesens, så lå købmand Andersen, derefter Jensen Finds hus, hvor fru Jensen Find var bestyrerinde af Skårup Telefoncentral. Jensen Find var postbud.

Svendborg-Nyborgbanen blev indviet under store festligheder den 1. juni 1897 og man startede med en køreplan på 4 tog daglig i hver retning. Jernbanen betød en god udvikling for Skårup by. I 1902 indgik S.N.B. samarbejde med Sydfynske Jernbaner (SFJ) om overtagelse af forpagtningen. I 1949 blev forpagtningen overtaget af DSB (De danske Statsbaner) efter nogle ændringer i aftalen i 1954 blev DSB mindre interesseret i fortsat drift af linjen, og den 30. maj 1964 blev den sidste Sydfynske Privatbane nedlagt.
Billedet er 6-7 år efter åbningen af linjen. Stationen var tillige post- og telegrafstation, man ser krydsningssporet længst til højre.

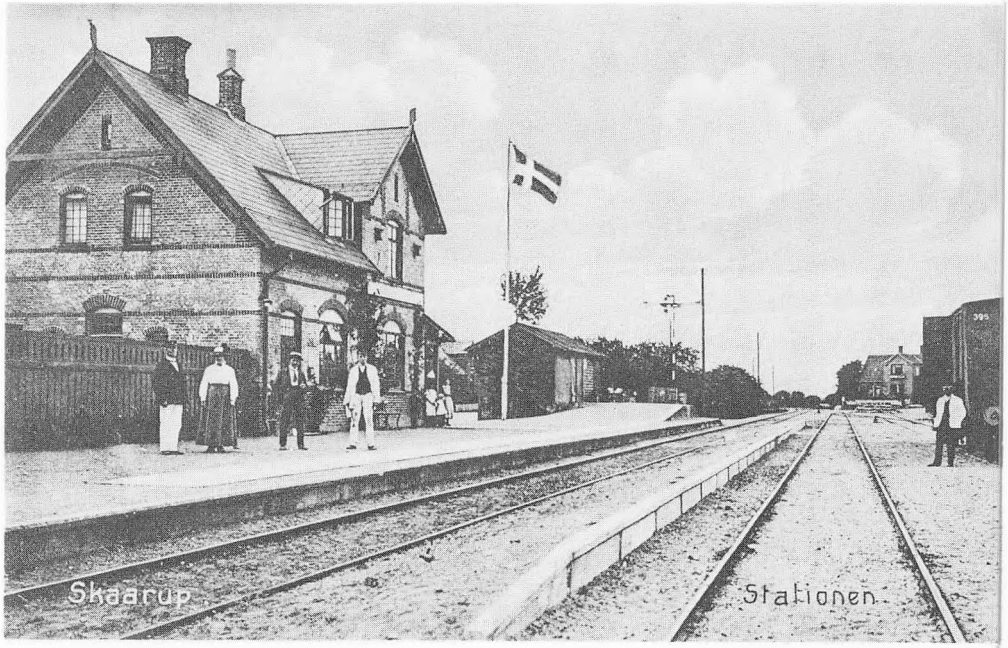

Skårup Landbrugsskole.
Til venstre den stråtækte hovedbygning, i de to etager er der beboelse, endvidere 2 skolekøkkener. En sidefløj i 4 etager, indeholdende foredragssal, læsestue og elevværelser, samt en fritliggende bygning med elevværelser i 3 etager. I 1956 blev der opført en maskin- og demonstrationshal.
Til skolen hører et landbrugsareal på 14,5 ha.

Skårup Landbrugsskole blev startet 1900 af Chr. Søndergård. I tiden fra 1915-35 blev der holdt landbrugsskole om vinteren og husholdningsskole om sommeren. Fra 1935 fungerende den udelukkende som husholdningsskole. I 1941 købte man naboejendommen hvor der blev indrettet vævestue - systue - skolekøkken.

Skårup Husholdningsskole blev oprettet i 1935 af havebrugskandidat Claus Clausen. Hans hustru Anna Clausen førte skolen videre efter hans død i 1953. Skolen er en direkte fortsættelse af Skårup Landbrugsskole, hvis stifter var Christian Søndergård. På billedet nogle af de ca. 100 elever som skolen havde.

1803 blev Skårup Statsseminarium oprettet i præstegårdens østlige sidebygning, hos dets stifter, amtsprovst P.A. Wedell. Først i 1836 fik det sin egen bygning (som ses på billedet). Den blev opført i røde mursten med hvide pilastre, ovenover disse i trekanten ses et relief udført af H.W. Bissen. I 1932 blev der foretaget en større ombygning, hvorved fløjen blev forlænget og forbundet med hovedbygningen. Den største ombygning blev foretaget sidst i tresserne.

Folk på rundtur i den 1,5 ha store park som hører til seminariet. I baggrunden forstanderboligen, som er bygget i 1895. I forgrunden ses »Åkandedammen«. Bemærk flaget for enden af gavlen (til venstre), som statsinstitution flager man med splitflag. Siden 1933 har der altid været øvelsesskole i bygninger et stykke fra seminariet. Disse blev helt nedrevet, og en ny øvelsesskole blev opbygget i 1968. Elevtallet i 1983 er for øvelsesskolen 300 og for seminariet ligeledes 300 elever.

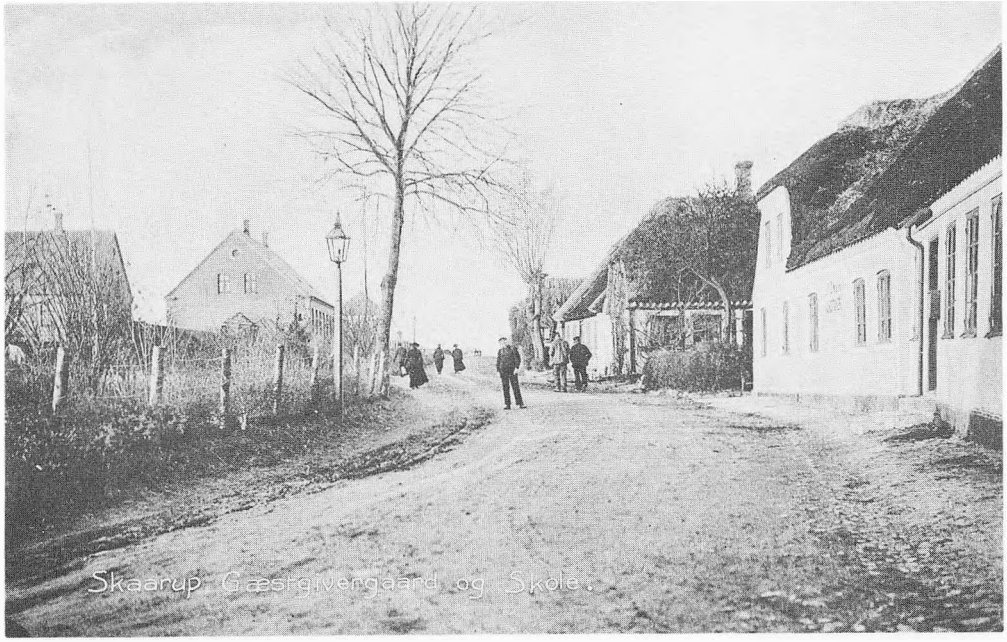

Skårup Kro ses til højre. Bindingsværkshuset med gavlen vendt mod vejen er Johannes Hansens hus. Stuehuset bebos i dag af hans datter Anna Hansen. I vejens venstre side ses Skårups gamle skole. Foran træet ses en af Skårup bys berømte petroleumsgadelygter. I byen var der i 1899 opstillet ca. 20 af disse lygter, hvor en mand sørgede for tænding/slukning og vedligeholdelse, indtil 1915, hvor Skårup by overgik til elektrisk lys.

Var man cyklende til bal på kroen, så måtte man af med 25 øre for at få opstaldet sin »jernhest«. (Det var man meget striks med). Bygningen med stakittet foran var en længe, tilhørende gæstgivergården. Her boede senere Niels Peter Hansen. Foruden bolig indeholdt længen frisørsalon, hestestald og cykelstald.
Bemærk! Der er kun sat ca. en meter tagrende op over kroens indgangsdør. Dengang sparede man hvor man kunne. Det havde nok også været den rene luksus, skulle der være tagrende i hele kroens længde.

Skårup kirke er en meget gammel kirke fra omkring det 12. århundrede. Den er viet til Johannes Døberen. I kirken findes en trefløjet altertavle med et smukt træskærerarbejde fra sengotisk tid (1470). Billedskæreren er ukendt. Fiskere og andre folk fra Skårupøre, havde deres egne stampladser i en senere tilbygning til den gamle kirke, som følge heraf blev denne tilbygning kaldt »Skårupøre Kirken«.
Kirken ses her med vejen til venstre, (Rosenkildevej) og mod højre Kirkebakken og den fra bunden kommende Skårup Vestergade.

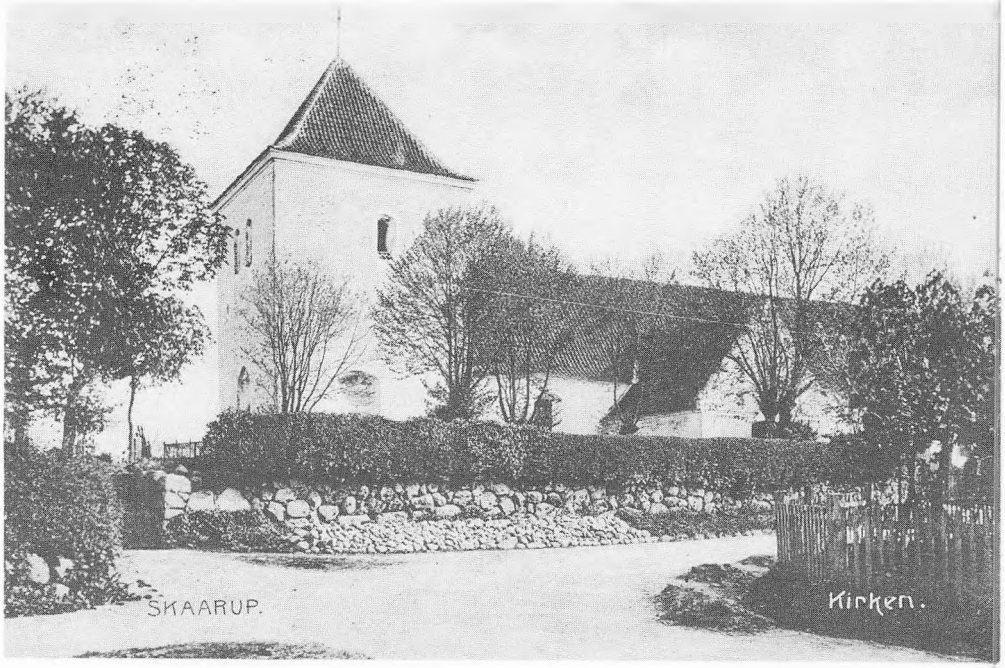

Skårup kirke her set fra trekanten (Bystævnet) hvor de gamle messingkanoner stod. Bylauget mødes hvert år fastelavnsmandag til oksesteg/kaffe med fastelavnsbolle på Skårup Kro. Det er en meget gammel skik og traditionen tro, er det kun for mænd. Til venstre kan lige skimtes den gamle brandstation, hvor »sprøjten« stod. Huset med kvisten, til højre, er »Kirkely«, som det ser ud i dag. Ved siden af ses den gamle kirkelade, Hospitalet.

Gårdene her er nogle af de sidste fra den tid hvor landsbyen havde sine gårde samlet i en klynge midt i byen, og hvor markerne lå spredt rundt omkring byen, ude i det åbne land. Bindingsværksgården til venstre menes at være Kresten Jensens. Han havde 1 tønde land ved gården og resten, en 10-11 tdr. land ude i det åbne land. Gården er nu nedrevet! Bemærk i midten af billedet: igen en af Skårups berømte petroleums-gadelygter. I baggrunden kirken, man kan lige ane hvor Vestergade og Kærvej mødes.

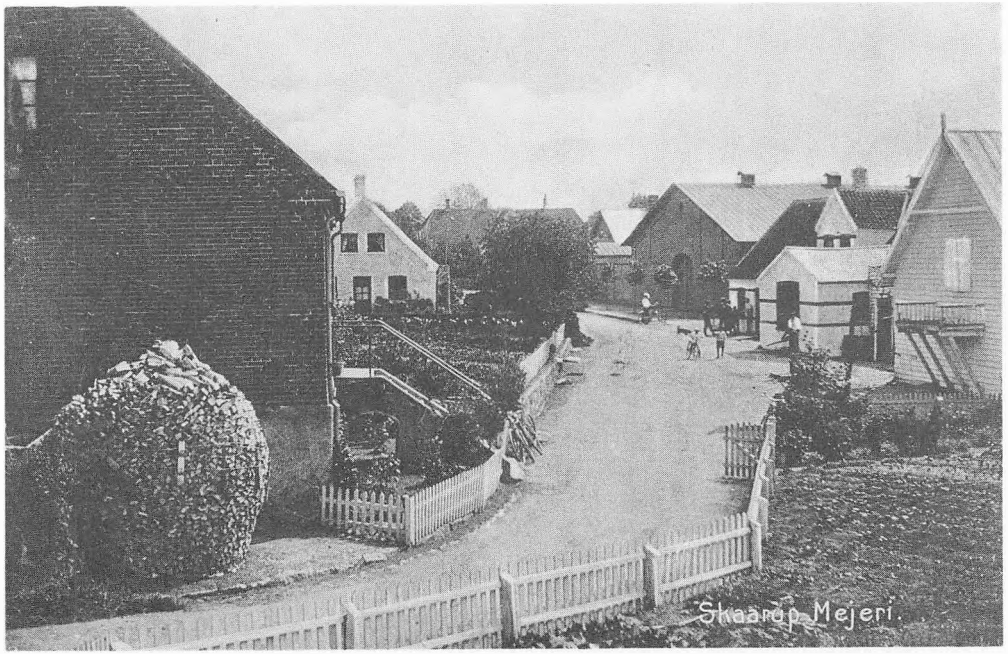

Skårup Mejeri blev oprettet i 1886 af en kreds af landmænd i sognet. I 1916 blev der bygget et helt nyt mejeri, som igen i 1927 blev betydeligt udvidet. Mejeribestyrer af Rosenkilde Mejeri, H.P. Jørgensen var også stifteren af *Gadebelysningsforeningen i Skårup.* Han var meget aktiv indenfor bestyrelser og udvalg i Skårup. Billedet er taget ca. 1905, derfor er det nye mejeri ikke på. Man ser her Rosenkildevej (opkaldt efter mejeriet). I midten Engkildegårds bygninger. Er den ikke skøn, den store brændestak nederst i venstre hjørne, op ad mejeribestyrerens hus?

Vindmøllegård i Skårup er en gård med god jord. Den stammer fra omkring 1860 og blev bygget af Christen Petersen, hvis søn overtog den omkring 1910. Det må have været ham, folk på egnen kaldte *»Petter Vindmøller«*.
I 1923 blev den købt af Frederik Christian Larsen. På daværende tidspunkt var gården på 71 hektar.

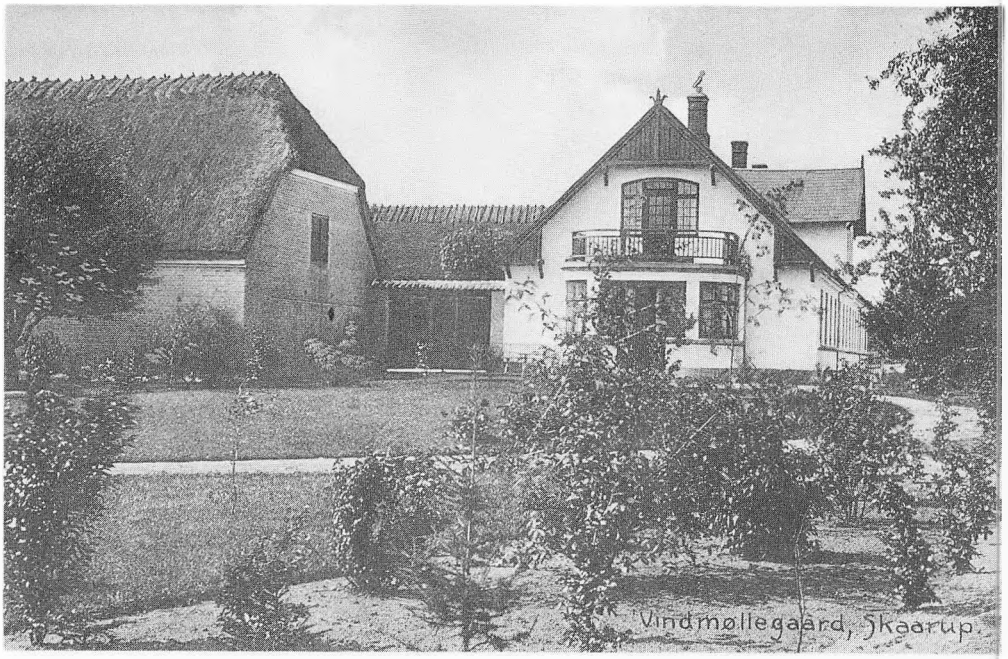

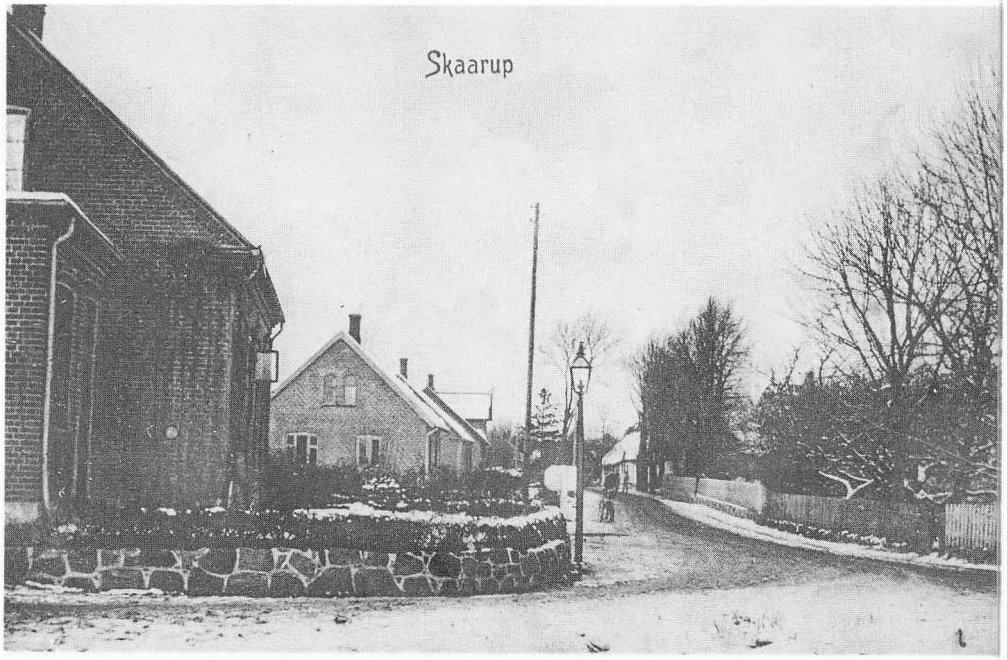

»Ligtornen« lå på hjørnet af Stationsvej og Østergade (huset til venstre). Her havde fedevarerhandler Larsen sin slagterforretning. Huset var også pensionat. I tiden omkring århundredeskiftet boede og spiste halvdelen af seminariets elever i selve Skårup by. Næsten hver anden i byen havde en på pension. Igen ses en af disse gadelygter, der står lige hvor Mellemvej går ned til venstre mellem »Ligtornen« og det første af de tre huse.

Et gammelt, godt billede af Østergade før jernbanelinjen skar igennem ud for elmasten og pigen på vejen.
Til højre bagermester Hans Peter Jensen Find's Bageri, og ved siden af snedkermester Madsens hus med et bagvedliggende værksted. Til højre en lygtepæl uden lygte, (endnu ikke opsat).

Vinterbillede af Poula Johanne Nielsens hus, Østergade 32. Det har iøvrigt fået helt nyt stråtag i år. Huset ser i dag næsten ud som dengang, da det blev bygget, sidst i det 17. århundrede. Bag huset lå barndomshjemmet, den 32 tdr. land store »Mosegård«, hvis ejer var hendes far *(IP)*, Skårups sognerådsformand igennem 8 år, gårdejer Jens Peter Rasmussen.
I dag er Poula en af Skårups personligheder, der er værd at besøge og høre hende fortælle så levende om en svunden tid, fra dengang hun var barn i Skårup omkring århundredeskiftet.

Bygningen i midten - med de tre store skorstene - er Vejstrup Højskole, eller Folkehøjskole, om man vil. Skolebygningen fra 1867-68 er udvidet flere gange. Bl.a. en større ombygning 1949-50. En mindesten, rejst for forstander Jens Lund, og hans hustru, står tæt ved skolen.
Det er landevejen Svendborg-Nyborg.

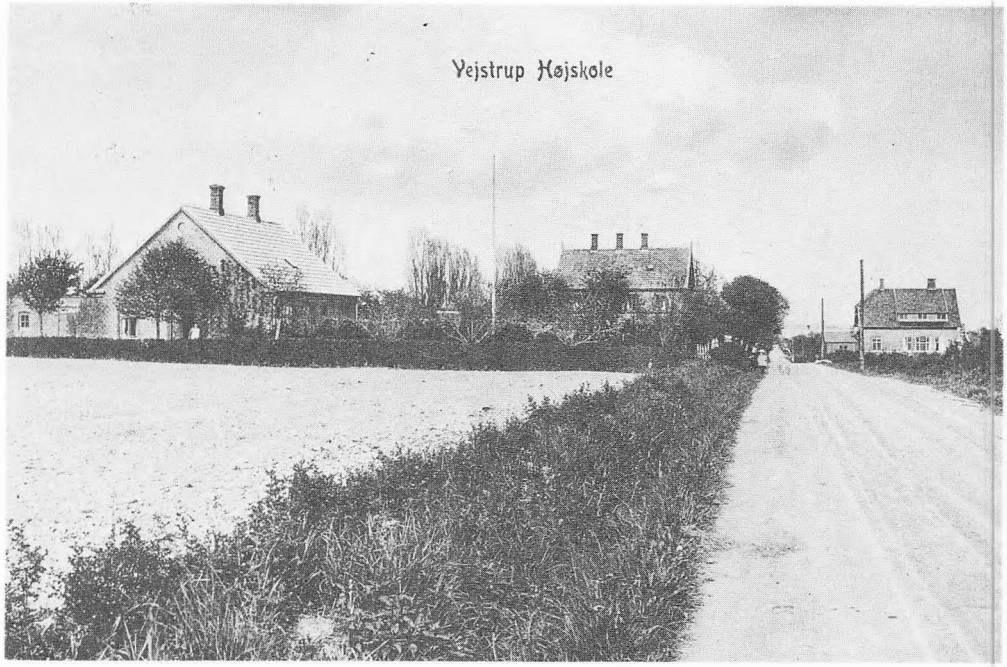

Igen et af bogens smukke landsbygadekær, denne gang fra Vejstrup. Man ser den gamle stråtækte skole til venstre, som indeholdt 3. og 4. klasse, huset ved siden af med gavlen fremad, var 1. og 2. klasse. Det lange bindingsværkshus til højre, mellem de stynede poppeltræer, er den lokale post Hans Schaumanns bolig. Ved siden af sin posttjeneste var han egnens opfinder, og fremstillede nogle af de første motordrevne frugttræsprøjter. Pumperne blev fremstillet på eget værksted. Gadekærene var ungdommens samlingssted førhen, her skete altid noget, og så gik man jo kun i skole hveranden dag! Skønt!!

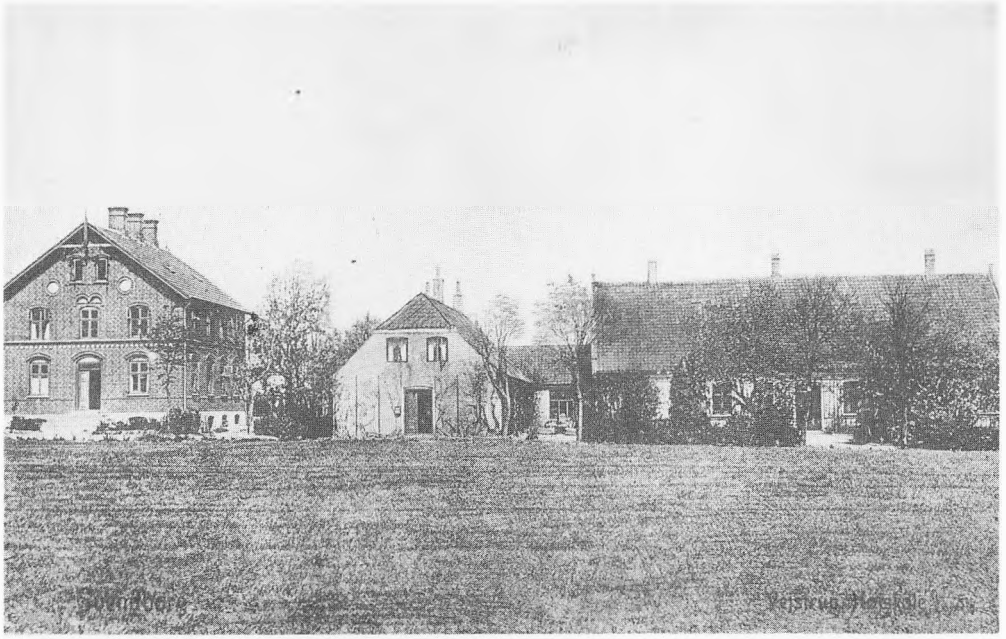

Vejstrup Folkehøjskole blev oprettet i 1867 af en kreds af egnens beboere. Skolens første forstander var C.M. Kragballe, derefter L.B. Poulsen (senere frimenighedspræst i Bovlund) fra 1870 Jens Lund, der i 1912 overdrog den til dens mangeårige lærer, Thøger Dissing, som i 1927 solgte den til Peter Bukh. Efter 1930 gik skolen i stå, indtil den i 1940 blev omdannet til ungdomsskole.

Landevejen Nyborg-Svendborg. Med den gamle skole og gavlbygningen til venstre, derefter bindingsværkshuset, som var bolig for den lokale »opfinder og postbud«, Hans Schaumann. Vejstrup Forsamlingshus kan ikke ses på dette billede, men ligger til højre for de stynede poppeltræer ved gadekæret, som man lige kan ane nederst i højre hjørne, sammen med et par af byens lokale »rødder«, gade*kærs*drenge.

Landevejen mod Nyborg. Huset til venstre er den sidste købmand i Vejstrup, så ligger Vejstrup Mejeri. For enden af vejen Vejstrup Valgmenighedskirke, med en stærk tilhængerskare af grundtvigianere i området. Modsat side af vejen ligger smedien, og man skimter lige taget af sadelmagerens hus. Nederst i højre hjørne ses smedens udstilling på det grønne bed af hans maskiner og reparationsarbejder.

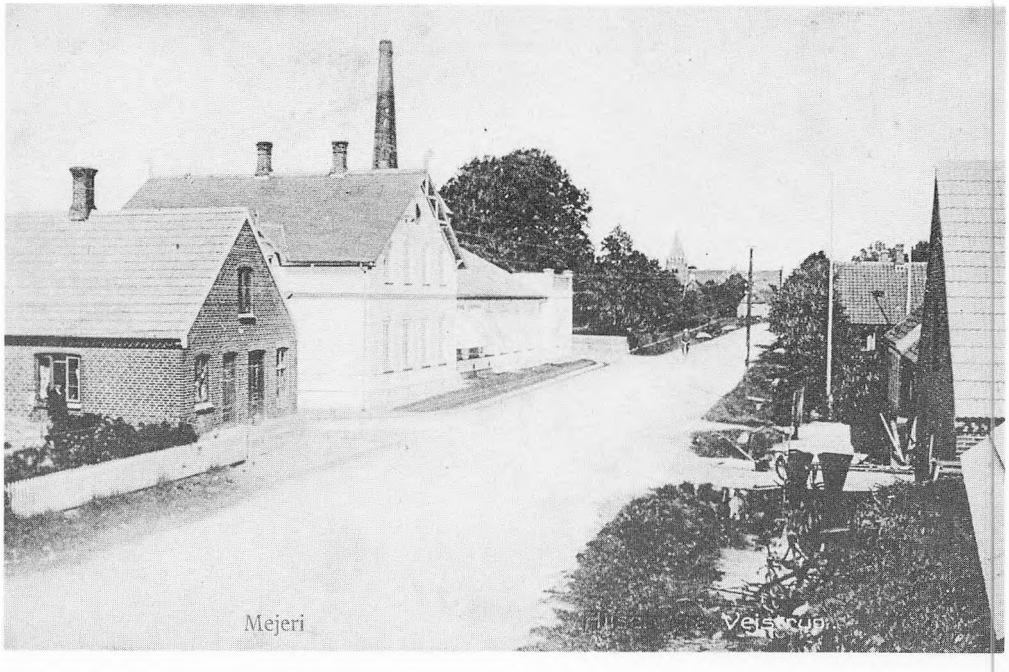

Vejstrup Station hørte til en af de 4 halvstore stationer på Svendborg-Nyborg-linjen. Den havde et krydsningsspor og et læssespor nord for stationen. Yderligere var der et langt læssespor overfor ved selve teglværket, hvis skorsten ses på billedet.
Vestergades Maskinfabrik i Svendborg flyttede en afdeling ud i teglværket ved lukningen først i 1970'erne. I dag fremstilles der teglværksmaskiner i det gamle teglværk.
Bygningen til højre var først tobaksfabrik, så ostefabrik, og dernæst bryggeri. I midten stationen og Stationsvejen med nyplantede træer.

Vejstrup Pigehjem har siden 1906 været statsungdomshjem. Det var mest »københavnerpiger på sydfynsk rekreation«, som boede på skolen. Om det hjalp vides ikke, men mange fik hjemve og forsøgte at nå tilbage til hovedstaden, men de fleste nåede aldrig længere end til Nyborg, hvor de så blev hentet og bragt tilbage til skolen. Det var adfærdsvanskelige og småkriminelle (mest rapserier), men hovedparten var »slemme piger«, som man søgte at give en bedre tilværelse!

Vejstrup Sognekirke, en middelalderlig kirke med takkede gavle, der hørte under Vejstrupgård. Midt i horisonten ses skorstenen af teglværket og bryggeriskorstenen, til højre Valgmenighedskirken. Vejen i midten løber parallel med hovedlandevejen. Dette er Vejstrups vestlige bydel, som man ser fra sognekirkens tårn.

Nyborg landevej (til venstre) og Åbyskovvej går ned (til højre) ved Laura og Peter Hansens købmandsforretning. Hvad man ikke ser på billedet er den anden købmand, som lå lige overfor. Nemlig Villas Petersen, der egentlig startede som skomager, men grundet at Peter Hansen begyndte at sælge træsko og andre konkurrerende ting, startede Villas i bedste lokal »matador-stil« en købmandsbutik, der skulle udkonkurrere Peter Hansen. Disse to købmænd, der lå et stenkast fra hinanden, førte i mange år en nådesløs handelskrig i kamp om kunderne i Øster Åby. Næste hus i rækken var malermester Chr. Hansens, med eget værksted bagved. Tredie hus i rækken var bagermester Find's, han startede som brødkusk, med bageri i baghuset. Senere overtog han »Fællesbageriet« i Skårup. Sidste hus (det fjerde), var »den lille smed«s, med smedien bagved.

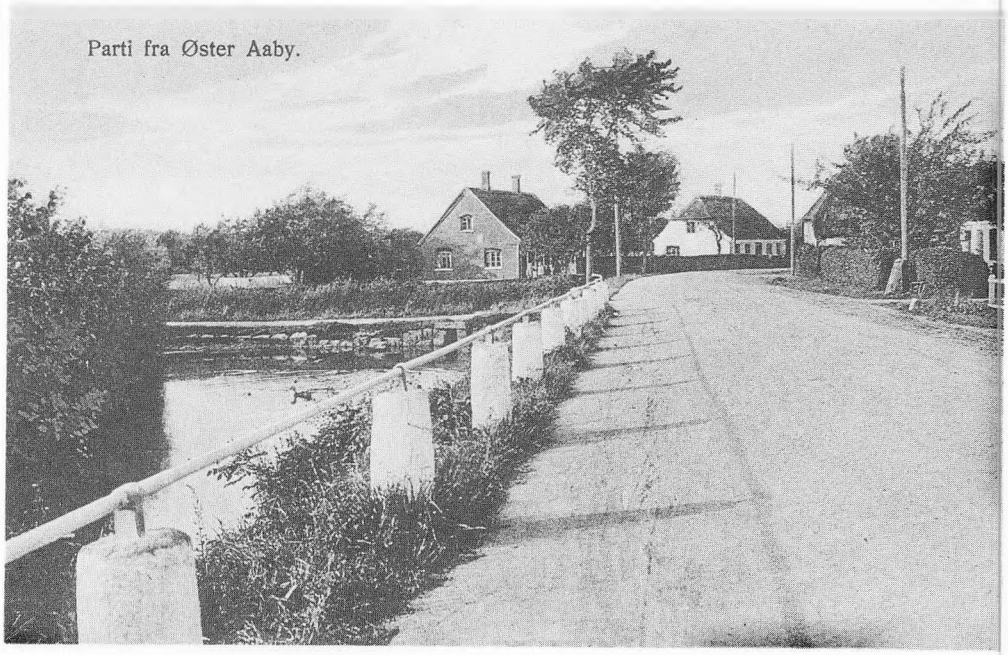

Gadekæret (til venstre) i Øster Åby, er for længst fyldt op. Det skete da Nyborg landevej skulle rettes ud, grundet den øgede trafik, og deraf følgende ulykker i dette farlige vejsving. Huset ved kæret var gartner Thomsens, han havde sine drivhuse liggende på den modsatte side af vejen - man kan lige skimte den stråtækte gavl af hans lagerbygning. Mellem huset og gadekæret går der en vej ned til venstre. I dag hedder den Vidjekrogen. Huset for enden af vejen tilhørte Stine Møller.

